

Rada
Európskej únie

V Bruseli 14. júna 2023
(OR. en)

10602/23

**Medziinštitucionálny spis:
2023/0179(NLE)**

**SOC 446
EMPL 310
EDUC 253
JEUN 162
ECOFIN 597
MI 524
FISC 127**

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	13. júna 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 316 final
Predmet:	Návrh na ODPORÚČANIE RADY týkajúce sa vypracovania rámcových podmienok sociálneho hospodárstva

---

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2023) 316 final.

Príloha: COM(2023) 316 final

V Štrasburgu 13. 6. 2023
COM(2023) 316 final

2023/0179 (NLE)

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

týkajúce sa vypracovania rámcových podmienok sociálneho hospodárstva

{SWD(2023) 208 final}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Európsky pilier sociálnych práv funguje ako kompas, ktorý určuje smer na dosiahnutie **silnej sociálnej Európy**, ktorá je **spravodlivá, inkluzívna a v ktorej má každý príležitosť prosperovať**. Dokončenie konkrétnych opatrení stanovených v Akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv si vyžaduje spoločné úsilie inštitúcií EÚ, vnútroštátnych, regionálnych a miestnych orgánov, sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti.

Výzvy, ako sú zmena klímy, digitalizácia, rastúce nerovnosti a demografické zmeny, podnietili Európsku úniu (EÚ) k vypracovaniu politik zameraných na nový prístup k **spravodlivej, udržateľnej a inkluzívnej transformácii**, ktorej jadrom je Európska zelená dohoda¹. **Ďalekosiahle dôsledky** pandémie COVID-19 a ruskej útočnej vojny proti Ukrajine zdôraznili naliehavú potrebu tejto transformácie.

V popredí tejto transformácie sú **subjekty sociálneho hospodárstva**, ktoré v EÚ² zamestnávajú približne 13,6 milióna ľudí. Preukázali pozoruhodnú schopnosť podporovať **odolné a inkluzívne spoločenstvá a obchodné modely, demokratickú účasť a hospodárstvo, ktoré pracuje v prospech ľudí**. Významne prispievajú aj k HDP v krajinách s najrozvinutejšou štruktúrou sociálneho hospodárstva³.

Sociálne hospodárstvo je zastrešujúci pojem zahŕňajúci širokú škálu súkromných subjektov, ktoré uprednostňujú ľudí a sociálne a environmentálne hľadiská pred ziskom. Zatiaľ čo rozsah pôsobnosti a pojmy, ktoré sa používajú na opis koncepcie sociálneho hospodárstva, sa môžu líšiť v závislosti od národných tradícií, zvyčajne zahŕňa **družstvá, spoločnosti vzájomnej pomoci, združenia** (vrátane charitatívnych), **nadácie a sociálne podniky**. Okrem toho, že tieto subjekty kladú na prvé miesto ľudí a planétu, zdieľajú aj ďalšie kľúčové zásady vrátane reinvestovania zisku do činností, ktoré slúžia kolektívnemu záujmu alebo spoločnosti, a demokratického a/alebo participatívneho riadenia.

Návrh odporúčania Rady o vypracovaní rámcových podmienok sociálneho hospodárstva bol oznámený v **akčnom pláne Európskej komisie pre sociálne hospodárstvo**⁴ v roku 2021. V danom akčnom pláne Komisia navrhla konkrétne kroky, ktoré je potrebné prijať do roku 2030 s cieľom podporiť sociálne inovácie, posilniť sociálne hospodárstvo a jeho obchodné a organizačné modely a zvýšiť jeho transformačnú silu pre hospodárstvo a spoločnosť. Dôraz sa kladie na umožnenie rastu sociálneho hospodárstva **vytváraním priaznivých podmienok, uľahčením začatia podnikateľskej činnosti a rozširovaním podnikov a zvyšovaním povedomia** o jeho potenciáli.

---

¹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Európska zelená dohoda [COM(2019) 640 final/2].

² Údaj zahŕňajúci EÚ28. Pozri Európsky hospodársky a sociálny výbor, Monzon, J. L., Chaves, R., *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union* (Aktuálne trendy v sociálnom hospodárstve Európskej únie), 2017, s. 66.

³ Napríklad 10 % HDP vo Francúzsku, <https://www.economie.gouv.fr/leconomie-sociale-et-solidaire>.

⁴ Oznámenie Komisie s názvom *Budovanie hospodárstva, ktoré pracuje v prospech ľudí: akčný plán pre sociálne hospodárstvo* [COM(2021) 778 final].

Európsky parlament vo svojom v uznesení⁵ privítal akčný plán. Je to v súlade so závermi Rady z roku 2015 o podpore sociálneho hospodárstva ako kľúčovej hybnej sily hospodárskeho a sociálneho rozvoja v Európe⁶, v ktorých sa zhodla na dôležitosť podpory sociálneho hospodárstva a vyzvala Európsku komisiu, aby prijala opatrenia na podporu rozvoja tohto sektora.

Pridaná hodnota sociálneho hospodárstva

Sociálne hospodárstvo môže zohrávať dôležitú úlohu pri riešení širokého spektra spoločenských výziev. Sociálne hospodárstvo má využitím svojich silných stránok, ako je **vytváranie kvalitných pracovných miest, posilňovanie sociálneho začlenenia a začlenenia do trhu práce a podpora trvalo udržateľného rozvoja**, potenciál pomôcť dosiahnuť ciele [Európskeho piliera sociálnych práv](#) a jeho základné zásady **rovnosti príležitostí a prístupu na trh práce, spravodlivých pracovných podmienok a sociálnej ochrany a začlenenia**. Sociálne hospodárstvo môže konkrétne zohrávať významnú úlohu pri dosahovaní ambiciózných **hlavných cieľov EÚ do roku 2030** stanovených v akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv, ktorými sú dosiahnuť, aby bolo aspoň 78 % obyvateľstva vo veku 20 až 64 rokov zamestnaných a aby sa aspoň 60 % všetkých dospelých zúčastňovalo na odbornej príprave, a znížiť počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením aspoň o 15 miliónov, čím sa prispeje k plneniu národných záväzkov prijatých členskými štátmi na dosiahnutie týchto cieľov⁷.

Dosahuje to vytváraním pracovných miest a hospodárskych príležitostí, ktoré pomáhajú **mladým a starším ľuďom a znevýhodneným skupinám** (ako sú dlhodobo nezamestnané osoby, osoby trpiace duševnými alebo telesnými ochoreniami, neaktívne osoby, ľudia s nízkou kvalifikáciou, ľudia so zdravotným postihnutím a ľudia s migrantským, menšinovým, rasovým alebo etnickým pôvodom vrátane Rómov) **začleniť sa do trhu práce a do spoločnosti**. Zároveň podporuje **spravodlivé pracovné podmienky** tým, že zapája zamestnancov do riadenia a rozhodovania. Je to osobitne dôležité, pretože tieto skupiny často čelia mimoriadne vysokému riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Príležitosti, ktoré ponúka sociálne hospodárstvo, najmä v spolupráci s bežnými podnikmi, môžu takisto predstavovať **odrazový mostík do iných sektorov trhu práce**. Sociálne hospodárstvo zároveň zamestnáva vysoký podiel žien⁸ a poskytuje služby, ako je napríklad starostlivosť o deti, ktoré ženám pomáhajú zaradiť sa do trhu práce. Návrh preto prispieva k **stratégii pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025**⁹, ktorej cieľom je odstrániť rodové rozdiely na trhu práce a dosiahnuť rovnosť v rôznych sektoroch hospodárstva.

⁵ Uznesenie Európskeho parlamentu zo 6. júla 2022 o akčnom pláne EÚ pre sociálne hospodárstvo [2021/2179(INI)].

⁶ Závery Rady o podpore sociálneho hospodárstva ako kľúčovej hybnej sily hospodárskeho a sociálneho rozvoja v Európe (15071/15).

⁷ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv (COM/2021/102 final/2).

⁸ V niektorých krajinách je tento percentuálny podiel výrazne vyšší ako v bežnom súkromnom sektore alebo dokonca vo verejnom sektore. Napríklad vo Francúzsku 40 % ľudí pracujúcich v súkromnom sektore (okrem sociálneho hospodárstva) a 63 % ľudí pracujúcich vo verejnom sektore sú ženy, oproti 68 % v sociálnom hospodárstve. CNCRESS, *État des lieux de l'égalité femmes-hommes dans l'Économie Sociale et Solidaire*, 2019, s. 6.

⁹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Únia rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025* [COM(2020) 152 final].

Poskytovaním pracovných príležitostí, ktoré sú prispôbené potrebám jednotlivcov a miestneho hospodárstva, a ponukou príležitostí na odbornú prípravu a rekvalifikáciu môžu subjekty sociálneho hospodárstva pomôcť pracovníkom **rozvíjať zručnosti a vedomosti potrebné na to, aby dokázali reagovať na zmeny na trhu práce**. Toto je obzvlášť dôležité v kontexte dvojakej transformácie. Rozvoj zručností môže potenciálne zmierniť nedostatok pracovnej sily a prispieť k celkovému hospodárskemu rastu. Subjekty sociálneho hospodárstva napríklad často poskytujú odbornú prípravu na pracovisku a programy učenia sa na pracovisku, v rámci ktorých sa využíva kultúra spoločného využívania poznatkov, ktorá pramení z kolektívneho a kolaboratívneho étosu v sektore. Niektoré subjekty sociálneho hospodárstva ponúkajú kurzy odbornej prípravy zamerané na digitálne a zelené zručnosti, ktoré sú dostupné pre znevýhodnené skupiny, a prispievajú tak k spravodlivejšej transformácii.

Vďaka tomu, že tieto subjekty majú tendenciu fungovať zdola nahor, sú blízko ku komunitám, občanom a problémom, ktorým čelia, majú subjekty sociálneho hospodárstva veľký potenciál pôsobiť ako **sociálni inovátori** a nachádzať riešenia, ktoré možno rozšíriť a/alebo reprodukovať, a prispievať k systémovým sociálnym zmenám. Sociálne hospodárstvo dokáže nájsť inovačné spôsoby poskytovania základných sociálnych služieb, ktoré dopĺňajú verejné služby ponúkané na vnútroštátnej úrovni, a to snahou **spoločne a nákladovo efektívnym spôsobom poskytovať kvalitné sociálne služby zamerané na dotknutú osobu**. Subjekty sociálneho hospodárstva môžu byť napríklad dôležitými partnermi verejných orgánov pri poskytovaní vysokokvalitných služieb starostlivosti v súlade s európskou stratégiou v oblasti starostlivosti¹⁰.

Sociálne hospodárstvo môže podporiť aj priemyselnú stratégiu EÚ¹¹. Stratégia predstavuje výzvy, ktorým čelí 14 priemyselných ekosystémov, medzi ktoré patrí aj ekosystém „proximitného a sociálneho hospodárstva“, aby sa dosiahla dvojaká transformácia a zvýšila sa jeho odolnosť. Subjekty sociálneho hospodárstva majú silný potenciál **vyvíjať udržateľné výrobky a služby a prevádzkovať inkluzívne obchodné modely**. K priekopníckym príkladom patria energetické spoločenstvá a družstvá, ekologické poľnohospodárstvo, udržateľný cestovný ruch a obehové výrobky a služby. Subjekty sociálneho hospodárstva a sociálni inovátori sú často vnímaní ako priekopníci v oblasti zelenej transformácie, ktorí pomáhajú dosiahnuť spravodlivejšiu a inkluzívnejšiu transformáciu tým, že ju zakotvujú do hodnôt solidarity.

Obchodné modely sociálneho hospodárstva vytvárajú pridanú **hodnotu pre miestne ekonomiky a spoločnosti** tým, že podporujú inkluzívnosť, odolnosť a udržateľnosť. Sú hlboko zakorenené v miestnej ekonomike a ich cieľom je slúžiť spoločenstvu, v ktorom sídlia, pričom sa v rámci nich uplatňuje koncepcia inovácie orientovanej na miestne potreby, ktorá v maximálnej miere využíva miestne zdroje a aktíva a zároveň prináša hospodárske zisky a príjmy späť do miestnej ekonomiky. Pomáha to stimulovať miestnu ekonomiku a obnovu tým, že sa podporia nové podniky a vytváranie pracovných miest v sektoroch, ktoré sú pre tieto oblasti osobitne dôležité. Zahŕňa to poľnohospodárstvo a výrobu ekologických potravín vo vidieckych a odľahlých oblastiach, v najvzdialenejších regiónoch EÚ¹², v oblastiach, ktoré

¹⁰ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o európskej stratégii v oblasti starostlivosti [COM(2022) 440 final].

¹¹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Aktualizácia novej priemyselnej stratégie na rok 2020: Budovanie silnejšieho jednotného trhu pre obnovu Európy* [COM(2021) 350 final].

¹² EÚ má deväť najvzdialenejších regiónov – Francúzska Guyana, Guadeloupe, Martinik, Mayotte, ostrov Réunion a Saint-Martin (Francúzsko), Azory a Madeira (Portugalsko) a Kanárske ostrovy

potrebujú hospodársku obnovu a v modrom hospodárstve. Subjekty sociálneho hospodárstva môžu takisto vytvárať prínos pre obehové hospodárstvo tým, že posilnia opatrenia v oblasti udržateľného dizajnu výrobkov, rozšíria opravy a opätovné použitie a zvýšia zber a recykláciu odpadu, čím podporia fungujúci trh s druhotnými surovinami. Okrem toho, keďže subjekty sociálneho hospodárstva pomáhajú pri revitalizácii vidieckych a odľahlých oblastí, majú potenciál pomôcť zmierniť demografické trendy v týchto regiónoch.

Výzvy

Viditeľnosť a uznanie sociálneho hospodárstva na vnútroštátnej a regionálnej úrovni sa v posledných rokoch zlepšili¹³. Viac ako polovica členských štátov zaviedla v prípade sociálnych podnikov a/alebo sociálneho hospodárstva ciele právne rámce a politiky. Dôkazy však naznačujú, že opatrenia prijaté členskými štátmi **nevedli vždy k účinným výsledkom**. Možno to pripísať:

- **nedostatku jasnosti a pochopenia** v súvislosti so **zásadami a rozsahom pôsobnosti** sociálneho hospodárstva,
- nedostatočnému uznaniu **pridanej hodnoty sociálneho hospodárstva** pre spoločnosť a hospodárstvo, najmä ako reakcia na nové trendy,
- podporným opatreniam, ktorým chýba konzistentnosť v čase a/alebo ktoré zbytočne obmedzujú subjekty sociálneho hospodárstva na konkrétne činnosti alebo typy obchodných modelov¹⁴,
- fragmentácii právnych rámcov,
- obmedzeným administratívnym a politickým kapacitám členských štátov,
- **nedostatku presných údajov a štatistík** o tomto sektore, čo obmedzuje chápanie jeho veľkosti a vplyvu, ako aj
- nedostatku **individuálne prispôbeného financovania** pre rôzne fázy životného cyklu subjektov sociálneho hospodárstva¹⁵.

Tieto nedostatky vedú k **nevyužitému potenciálu** sektora v mnohých krajinách EÚ. Napríklad v roku 2017 sa podiel platených zamestnaní v tomto sektore v jednotlivých

---

(Španielsko) – ktoré sa nachádzajú v západnom Atlantickom oceáne, v karíbskej oblasti, Amazonskom pralese a Indickom oceáne. Celkovo sú domovom pre 4,8 milióna občanov.

¹³ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie, Carini, C., Borzaga, C., Chiomento, S., a kol., *Social enterprises and their ecosystems in Europe – Comparative synthesis report* (Sociálne podniky a ich ekosystémy v Európe – porovnávacia súhrnná správa), Úrad pre publikácie, 2019.

¹⁴ Napríklad právne postavenie v niektorých krajinách vhodné pre určité kategórie sociálnych podnikov, napr. sociálne podniky zamerané na pracovnú integráciu, môžu byť príliš obmedzujúce, pokiaľ ide o sociálne potreby, ktoré musia tieto organizácie presadzovať. Príliš reštriktívna transpozícia pravidiel EÚ, ako sú pravidlá v oblasti verejného obstarávania, môže navyše viesť k penalizácii subjektov sociálneho hospodárstva.

¹⁵ Rozdiel vo financovaní sociálnych podnikov v Európe sa odhadoval na takmer 1 miliardu EUR ročne, zatiaľ čo medzera v oblasti mikrofinancovania sa v celej EÚ odhadovala na 12,9 miliardy EUR ročne. Odhaduje sa, že na podporu sociálneho hospodárstva sa v programovom období 2014 – 2020 z rozpočtu EÚ zmobilizovalo najmenej 2,5 miliardy EUR, pričom ambíciou Komisie je zvýšiť úroveň podpory na obdobie 2021 – 2027.

členských štátoch pohyboval na úrovni 0,6 % až 9,9 %, pričom priemer EÚ bol na úrovni 6,3 %¹⁶. To svedčí o rôznych úrovniach rozvoja tohto sektora v rámci EÚ.

Prispôsobovanie politik a zákonov potrebám sociálneho hospodárstva je zložitá úloha vzhľadom na množstvo rôznych subjektov a alternatívnych obchodných modelov, ktoré ho tvoria, a na množstvo sektorov, v ktorých tieto subjekty pôsobia. Sociálne subjekty pôsobia napríklad v oblastiach poľnohospodárstva, stavebníctva, opätovného použitia a opráv, odpadového hospodárstva, energetiky a klímy, finančných a poisťovacích činností, nehnuteľností, školstva, starostlivosti, umenia a v ďalších oblastiach.

Sociálne hospodárstvo preto ovplyvňujú viaceré **horizontálne a odvetvové politiky a ustanovenia**, ako sú ustanovenia upravujúce politiku trhu práce, zdravotnú starostlivosť a služby starostlivosti, vzdelávanie, zručnosti a odbornú prípravu, zdaňovanie, verejné obstarávanie, hospodársku súťaž, priemysel, miestny a regionálny rozvoj a územnú spoluprácu. V dôsledku toho si účinná podpora sociálneho hospodárstva vyžaduje komplexný prístup, v rámci ktorého sa zohľadnia všetky vzájomne prepojené aspekty, ktoré majú vplyv na tento sektor.

Cieľ návrhu

Účinné využitie potenciálu sociálneho hospodárstva si vyžaduje **prispôsobenie právnych rámcov a cielené politiky** zo strany subjektov verejného sektora¹⁷. Okrem toho je účinná organizácia **administratívnych a inštitucionálnych štruktúr** kľúčom k pochopeniu osobitných potrieb sektora a k uľahčeniu komunikácie s jeho zainteresovanými stranami.

Na zvládnutie zložitosti tejto úlohy Komisia v posledných rokoch vypracovala usmernenia a ponúkla zdroje pre verejné orgány, ktoré sa týkajú rôznych tematických oblastí. Medzi príklady patrí [príručka s názvom Sociálne nakupovanie](#), správa [Zabezpečenie fungujúceho sociálne zodpovedného verejného obstarávania](#), [príručka k zostaveniu právnych rámcov pre sociálne podniky](#), súhrn politik týkajúcich sa [merania sociálneho vplyvu](#) a [obehového hospodárstva](#), [štúdie o digitalizácii](#) a [spolupráci medzi podnikmi sociálneho hospodárstva a tradičnými podnikmi](#) a správa o [klastroch sociálnych a ekologických inovácií](#).

Môžeme preto vychádzať z týchto zdrojov a nástrojov a z rozsiahlych skúseností členských štátov a partnerských krajín mimo EÚ na to, aby sme vytvorili **komplexné, koherentné a aktuálne odporúčania** o tom, ako podporiť sociálne hospodárstvo v rôznych oblastiach politiky a právnych rámcov.

Cieľom navrhovanej iniciatívy je zlepšiť **prístup na trh práce a sociálne začlenenie** podporou členských štátov pri **začleňovaní sociálneho hospodárstva do ich sociálno-hospodárskych politik a vytváraním podporných opatrení a priaznivého prostredia pre tento sektor**. Okrem podpory sociálneho hospodárstva sa návrh zameriava aj na podnietenie udržateľného hospodárskeho a priemyselného rozvoja, prispievanie k územnej súdržnosti v členských štátoch a na podporu sociálnych inovácií. To sa dosiahne využitím výskumu, skúseností a spätnej väzby od zainteresovaných strán s cieľom sformulovať odporúčania o tom, **ako prispôbiť verejné politiky a právne rámce** tak, aby sa podporovalo sociálne hospodárstvo, a to najmä v oblastiach, kde je menej rozvinuté. Sformulujú sa ním aj

¹⁶ Údaj zahŕňajúci EÚ28. Pozri Európsky hospodársky a sociálny výbor, Monzon, J. L., Chaves, R., *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union* (Aktuálne trendy v sociálnom hospodárstve Európskej únie), 2017, s. 69.

¹⁷ Napríklad v [správe](#) z projektu Sociálne obstarávanie (Buying for social impact) sa zdôrazňuje, že sociálne zodpovedné verejné obstarávanie sa ľahšie vykonáva v krajinách, v ktorých sú zavedené právne rámce alebo právne formy pre sociálne podniky.

odporúčania o tom, ako **prispôbiť administratívne a inštitucionálne štruktúry** tak, aby sa podporili tieto subjekty a spolupracovalo so zainteresovanými stranami v sektore.

Navrhovaná iniciatíva má synergie s inými činnosťami oznámenými v akčnom pláne pre sociálne hospodárstvo. Predovšetkým je úzko prepojená s **portálom pre sociálne hospodárstvo**, ktorý bol spustený súbežne s týmto návrhom a ktorého cieľom je zvýšiť informovanosť a uľahčiť prístup k informáciám a zdrojom na podporu sociálneho hospodárstva. Portál bude poskytovať informácie o politike EÚ a programoch financovania, ako aj usmernenia, fakty a čísla a príklady osvedčených postupov.

Dva pracovné dokumenty útvarov Komisie týkajúce sa zdaňovania, ktoré sú pripojené k tomuto odporúčaniam, poskytujú faktické informácie o súčasnom stave právnych rámcov pre zdaňovanie v členských štátoch a o judikatúre v týchto záležitostiach:

- [SWD(2023) xyzx] „Príslušné daňové rámce pre subjekty sociálneho hospodárstva“, ktorý vychádza z dostupných analýz a podkladov poskytnutých orgánmi členských štátov a zainteresovanými stranami pôsobiacimi v oblasti sociálneho hospodárstva a
- [SWD(2023) xyzx] „Nediskriminačné zdaňovanie charitatívnych organizácií a ich darcov: zásady vychádzajúce z judikatúry EÚ“, ktorý poskytuje opis tejto kľúčovej zásady v zmysle výkladu Súdneho dvora Európskej únie.

Ako bolo oznámené v **pracovnom programe Komisie na rok 2023**¹⁸, Komisia predloží aj iniciatívu o cezhraničných aktivitách združení na jednotnom trhu, ktorej cieľom je odstrániť regulačné a administratívne prekážky na jednotnom trhu v prípade združení pôsobiacich vo viac ako jednom členskom štáte. Iniciatíva pomôže posilniť hospodársky a spoločenský vplyv združení v EÚ. Cieľ legislatívnej iniciatívy nadväzuje na cieľ odporúčania Rady, ktorým je podnecovať sociálne začlenenie a prístup na trh práce podporou prostredia, ktoré je priaznivé pre sociálne hospodárstvo a ktoré zlepšuje regulačné a administratívne podmienky pre subjekty sociálneho hospodárstva.

- **Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Akčný plán pre sociálne hospodárstvo nadväzuje na **Iniciatívu pre sociálne podnikanie**¹⁹ (2011), krátkodobý akčný plán, ktorého cieľom bolo podporiť rast sociálnych podnikov a podnietiť diskusiu o strednodobých/dlhodobých stratégiách pre tento sektor. Vychádza z **iniciatívy pre začínajúce a rozširujúce sa podniky**²⁰ (2016), ktorej širším cieľom bolo poskytnúť inováčnym začínajúcim podnikom príležitosti stať sa poprednými svetovými spoločnosťami, a to zlepšovaním partnerstiev, rozvíjaním zručností, prístupom k financiám a odstraňovaním prekážok začínajúcich podnikateľov (vrátane subjektov sociálneho hospodárstva), aby tak mohli rozšíriť svoje podnikanie na jednotnom trhu.

---

¹⁸ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Pracovný program Komisie na rok 2023: Neochvejná a jednotná Únia [COM(2022) 548 final].

¹⁹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Iniciatíva pre sociálne podnikanie: Vytvárať priaznivé prostredie na podporu sociálnych podnikov v rámci sociálnej ekonomiky a sociálnych inovácií [KOM(2011) 682 v konečnom znení].

²⁰ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Budúci lídri Európy: iniciatíva pre začínajúce a rozširujúce sa podniky [COM(2016) 733 final].

Spolu s akčným plánom pre sociálne hospodárstvo je tento návrh ďalším pokrokom, pokiaľ ide o vykonávanie odporúčaní načrtnutých v záveroch Rady z roku 2015 o podpore sociálneho hospodárstva ako kľúčovej hybnej sily hospodárskeho a sociálneho rozvoja v Európe.

Okrem toho, že tento návrh prispieva k dosahovaniu cieľov stanovených v rámci **Európskeho piliera sociálnych práv** a jeho akčného plánu, ako je uvedené vyššie, súvisí aj s ďalšími iniciatívami v oblastiach politiky **zamestnanosti a sociálneho začlenenia**.

Na úspešné vykonávanie **európskej stratégie v oblasti starostlivosti** a na zlepšenie situácie pre príjemcov aj poskytovateľov starostlivosti v celej EÚ je nevyhnutné zabezpečiť spoločný záväzok všetkých zainteresovaných strán. Subjekty sociálneho hospodárstva prinášajú do poskytovania vysokokvalitných služieb starostlivosti pridanú hodnotu svojím prístupom zameraným na ľudí a opätovným investovaním ziskov do svojho poslania a do miestnych komunít. Vytvorenie podporného prostredia pre sociálne hospodárstvo vrátane lepšieho prístupu k financovaniu môže pomôcť pri dosiahnutí cieľa poskytovania kvalitných, cenovo dostupných a prístupných služieb starostlivosti v celej EÚ. Môže takisto viesť k spravodlivejším pracovným podmienkam pre pracovníkov pracujúcich v sociálnom hospodárstve, najmä prostredníctvom podpory sociálneho dialógu v súlade s **návrhom odporúčania Rady týkajúceho sa posilnenia sociálneho dialógu v Európskej únii**²¹. Platí to aj pre ciele stanovené v rámci **Európskej záruky pre deti**²², keďže subjekty sociálneho hospodárstva môžu zohrávať úlohu pri navrhovaní a poskytovaní kvalitných služieb pre deti, najmä deti v núdzi, ako je inkluzívne vzdelávanie, starostlivosť po skončení vyučovania, voľnočasové a kultúrne aktivity. **Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa**²³ predovšetkým posilňuje záväzok EÚ bojovať proti chudobe detí a chrániť deti a mladistvých pred násilím. Pre presadzovanie opatrení na boj proti násiliu a diskriminácii, najmä voči zraniteľným deťom, by bola prínosom podpora všetkých častí spoločnosti vrátane subjektov sociálneho hospodárstva.

Návrh má takisto prepojenia na prioritu **Únia rovnosti a súvisiace stratégie vrátane stratégie pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025, stratégiu v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030**²⁴, **stratégiu pre rovnosť LGBTIQ osôb**²⁵, **akčný plán EÚ proti rasizmu**²⁶ a **strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov na roky 2020 – 2030**²⁷. Sociálne hospodárstvo môže riešením výziev, ktorým čelia

²¹ Návrh odporúčania Rady týkajúceho sa posilnenia sociálneho dialógu v Európskej únii [COM(2023) 38 final].

²² Odporúčanie Rady (EÚ) 2021/1004 zo 14. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti.

²³ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa* [COM(2021) 142 final].

²⁴ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Únia rovnosti: Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030* [COM(2021) 101 final].

²⁵ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Únia rovnosti: stratégia pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025* [COM(2020) 698 final].

²⁶ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Únia rovnosti: akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025* [COM(2020) 565 final].

²⁷ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Únia rovnosti: strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov* [COM(2020) 620 final].

znevýhodnené a nedostatočne zastúpené skupiny, pomôcť ľuďom začleniť sa do trhu práce a bojovať proti sociálnemu vylúčeniu.

Návrh zároveň prispieva k plneniu cieľov **akčného plánu Komisie pre integráciu a začlenenie na roky 2021 – 2027**²⁸, ktorý je zameraný na podporu úspešnej integrácie a začleňovania migrantov a občanov EÚ s migrantským pôvodom do spoločností EÚ. Sociálne hospodárstvo integruje migrantov, napríklad ponukou pracovných príležitostí prostredníctvom sociálnych podnikov pracovnej integrácie, ktoré sú prispôbené ich potrebám.

Podporou sociálneho hospodárstva pri začleňovaní mladých ľudí do trhu práce prostredníctvom odbornej prípravy, učňovskej prípravy a pracovných miest (vrátane podpory sociálneho podnikania) môžu členské štáty zvýšiť počet kvalitných príležitostí dostupných pre mladých ľudí, čím sa pripraví pôda pre realizáciu **posilnenej záruky pre mladých ľudí**²⁹.

Sociálne hospodárstvo môže takisto prispieť k zníženiu rozdielu v zručnostiach, a to rekvalifikáciou a zvyšovaním kvalifikácie jednotlivcov prostredníctvom odbornej prípravy na pracovisku a iných foriem odbornej prípravy. Tento návrh preto súvisí s **Európskym programom v oblasti zručností**³⁰ a v ňom stanovenými cieľmi posilniť udržateľnú konkurencieschopnosť, zabezpečiť sociálnu spravodlivosť a budovať odolnosť. Komisia v máji 2022 spustila partnerstvo Paktu o zručnostiach s cieľom posilniť zručnosti ľudí pracujúcich v sektore proximitného a sociálneho hospodárstva. Aliancia realizuje koncepciu sektorovej spolupráce v oblasti zručností so zameraním na sociálne podniky, ktoré aktívne pôsobia v oblasti integrácie na trhu práce³¹.

- **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Návrh dopĺňa niekoľko ďalších iniciatív EÚ a je s nimi v súlade.

Je v súlade s **Európskou zelenou dohodou** Európskej komisie, ktorá predstavuje plán dosiahnuť do roku 2050 klimatickú neutralitu a efektívne využívanie zdrojov v EÚ, a s **politickým programom Digitálne desaťročie**³², ktorý je víziou digitálnej suverenity v Európe založenej na jasných cieľoch a zásadách. Sociálne hospodárstvo môže konkrétne prispieť k prebiehajúcich činností v rámci **dlhodobej stratégie v oblasti konkurencieschopnosti**³³, **priemyselného plánu v kontexte Zelenej dohody**³⁴, aktu

²⁸ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Akčný plán pre integráciu a začlenenie 2021 – 2027* [COM(2020) 758 final].

²⁹ Odporúčanie Rady z 30. októbra 2020 o moste k pracovným miestam – posilnení záruky pre mladých ľudí, a ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí 2020/C 372/01 (Ú. v. EÚ C 372, 4.11.2020, s. 1 – 9).

³⁰ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Európsky program v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť* [COM(2020) 274 final].

³¹ B-WISE je projekt financovaný z programu Erasmus+, ktorého cieľom je vyvinúť európsku stratégiu na riešenie potrieb v oblasti zručností, najmä digitálnych zručností, v sektore sociálnych podnikov pracovnej integrácie.

³² Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2481 zo 14. decembra 2022, ktorým sa zriaďuje politický program digitálne desaťročie do roku 2030 (Ú. v. EÚ L 323, 19.12.2022, s. 4 – 26).

³³ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030* [COM(2023) 168 final].

³⁴ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody určený pre vek emisnej neutrálnosti* [COM(2023) 62 final].

o emisne neutrálnom priemysle³⁵ a plánu REPowerEU³⁶ a môže mať z týchto činností prospech, pričom cieľom je zvýšiť konkurencieschopnosť európskeho emisne neutrálneho priemyslu a podporiť rýchlu transformáciu na klimaticky neutrálne hospodárstvo. Na zdôraznenie a posilnenie tejto úlohy Európska komisia v novembri 2022 zverejnila **Trajektóriu transformácie pre priemyselný ekosystém proximitného a sociálneho hospodárstva**³⁷, ktorú vytvorila spolu so zainteresovanými stranami a v ktorej sa identifikuje štrnásť oblastí činnosti v rámci priemyselnej stratégie EÚ. V **odporúčaní Rady zo 16. júna 2022 týkajúcom sa zabezpečenia spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo**³⁸ sa zároveň uznáva, že subjekty sociálneho hospodárstva môžu pomôcť zabezpečiť, aby bola táto transformácia sociálne spravodlivá a primeraná.

Komisia vydala usmernenie pre členské štáty³⁹, v ktorom ich povzbudzuje k tomu, aby v rámci aktualizácie svojich **národných energetických a klimatických plánov** riešili nedostatok pracovných síl a zručností s cieľom zabezpečiť prísun kvalifikovanej pracovnej sily pre prechod na čistú energiu. Subjekty sociálneho hospodárstva môžu byť zahrnuté do týchto nástrojov strategického plánovania.

Návrh podporuje vykonávanie **akčného plánu pre obehové hospodárstvo**⁴⁰ prijatého v marci 2020. Na riešenie trojakej krízy klímy, straty biodiverzity a znečistenia sa akčný plán zameriava na začlenenie opatrení v oblasti obehového hospodárstva s cieľom dosiahnuť klimaticky neutrálne, zdrojovo efektívne a konkurencieschopné hospodárstvo. Medziodvetvový charakter sociálneho hospodárstva a jeho priekopnícka úloha pri vytváraní pracovných miest spojených s obehovým hospodárstvom môže prispieť k rozvoju tohto sektora. Môže prispieť najmä k snahe Komisie podporiť udržateľné výroby na základe **návrhu na vytvorenie rámca, ktorým sa zriaďuje rámec na stanovenie požiadaviek na ekodizajn udržateľných výrobkov**⁴¹ a podporiť opravu a opätovné použitie tovaru, ako sa uvádza v akčnom pláne pre obehové hospodárstvo. Návrh je relevantný aj pre **stratégiu pre MSP**⁴², ktorou sa podporujú malé a stredné podniky vo všetkých sektoroch znížením regulačného zaťaženia a zlepšením prístupu na trhy a financovania.

Napokon návrh prispieva k dosiahnutiu **cieľov udržateľného rozvoja** prijatých v roku 2015 v rámci Agendy OSN 2030 pre udržateľný rozvoj. Sociálne hospodárstvo v určitej forme prispieva k dosahovaniu väčšiny cieľov udržateľného rozvoja, najmä cieľa odstrániť chudobu (cieľ udržateľného rozvoja č. 1) a zabezpečiť dôstojnú prácu a hospodársky rast (cieľ udržateľného rozvoja č. 8). Medzinárodný politický impulz sociálneho hospodárstva rastie po

---

³⁵ COM(2023) 161 – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení rámca opatrení na posilnenie európskeho ekosystému výroby výrobkov emisne neutrálnych technológií (akt o emisne neutrálnom priemysle).

³⁶ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Plán REPowerEU* [COM(2022) 230 final].

³⁷ Správa [Trajektória transformácie pre proximitné a sociálne hospodárstvo](#).

³⁸ V súlade s odporúčaním Rady zo 16. júna 2022 o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo (Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 35 – 51).

³⁹ Oznámenie Komisie o usmerneniach pre členské štáty k aktualizácii národných energetických a klimatických plánov na roky 2021 – 2030 (Ú. v. EÚ C 495, 29.12.2022, s. 24 – 55).

⁴⁰ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo Za čistejšiu a konkurencieschopnejšiu Európu* [COM(2020) 98 final].

⁴¹ Návrh nariadenia, ktorým sa zriaďuje rámec na stanovenie požiadaviek na ekodizajn udržateľných výrobkov a zrušuje smernica 2009/125/ES [COM(2022) 0095 (COD)].

⁴² Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Stratégia pre MSP pre udržateľnú a digitálnu Európu* [COM(2020) 103 final].

prijatí **uznesenia o dôstojnej práci a sociálnom a solidárnom hospodárstve** na 110. Medzinárodnej konferencii práce Medzinárodnej organizácie práce 10. júna 2022⁴³, **odporúčania OECD o sociálnom a solidárnom hospodárstve a sociálnych inováciách** takisto 10. júna 2022⁴⁴ a prijatí **rezolúcie Organizácie Spojených národov o podpore sociálneho a solidárneho hospodárstva pre udržateľný rozvoj**⁴⁵ 18. apríla 2023.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Návrh bude vychádzať z článku 292 Zmluvy o fungovaní Európskej únie v spojení s článkom 149 ZFEÚ a článkom 153 ZFEÚ písm. h) a j).

• Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)

Návrh poskytuje členským štátom odporúčania o stratégiách a politikách, v rámci ktorých sa uznávajú, podporujú a rozvíjajú prínosy sociálneho hospodárstva, ktoré ľuďom pomáhajú pri prístupe na trh práce a sociálnom začlenení. Obsahuje odporúčania o opatreniach na podporu rovnomerného rozvoja sociálneho hospodárstva v celej EÚ a o podpore inovačných prístupov k zamestnanosti v spolupráci s týmto sektorom. Spĺňa zásadu subsidiarity, keďže sa v ňom stanovujú kľúčové zásady, ktoré sú užitočné najmä pre členské štáty, v ktorých je sektor menej rozvinutý, a zároveň poskytuje členským štátom flexibilitu pri vykonávaní odporúčaní.

V návrhu sa zohľadňuje najmä široká škála tradícií, rozsahu a pojmov používaných v sociálnom hospodárstve v členských štátoch. Významne to neovplyvňuje finančnú rovnováhu členských štátov, ani ich schopnosť udržiavať alebo zavádzať ambicióznejšie politiky.

• Proporcionalita

Návrh podporuje a dopĺňa činnosť členských štátov na zlepšenie prístupu na trh práce a sociálne začlenenia prostredníctvom opatrení, ktoré pomáhajú vytvárať priaznivé prostredie pre sociálne hospodárstvo. Potvrdzuje sa ním široký rozsah vnútroštátnych postupov a systémov a uznáva sa, že rôzne vnútroštátne, regionálne alebo miestne okolnosti by mohli viesť k rozdielom v spôsobe vykonávania odporúčaní. V dôsledku toho majú členské štáty flexibilitu, aby vykonávanie návrhu prispôsobili svojim jedinečným okolnostiam.

Pri výbere správneho nástroja pre návrh mala kľúčový význam zásada proporcionality.

• Výber nástroja

Nástrojom je návrh odporúčania Rady. Vychádza z existujúceho súboru právnych predpisov a politík EÚ a je v súlade s typom nástrojov, ktoré sú k dispozícii pre činnosť EÚ v oblasti zamestnanosti a sociálnej politiky. V odporúčaní ako nezáväznom právnom nástroji sa zohľadňuje predpoklad, že členské štáty majú zákonnú právomoc v oblasti sociálnej politiky. Takisto sa v ňom zohľadňuje rôznorodosť tradícií, rozsahu, pojmov a úrovní rozvoja sociálneho hospodárstva v celej EÚ. Odporúčanie signalizuje záväzok členských štátov k cieľom a opatreniam uvedeným v texte a poskytuje pevný základ pre spoluprácu v tejto oblasti na úrovni EÚ.

⁴³ https://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/110/reports/texts-adopted/WCMS_848633/lang--en/index.htm.

⁴⁴ <https://www.oecd.org/cfe/leed/social-economy/social-economy-recommendation/>.

⁴⁵ <https://unsse.org/wp-content/uploads/2023/04/A-77-L60.pdf>.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Neuplatňuje sa.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Komisia v súvislosti s touto iniciatívou uskutočnila rozsiahly konzultačný proces, do ktorého sa zapojila široká verejnosť a široké spektrum zainteresovaných strán. Proces zahŕňal zverejnenie výzvy **na predkladanie podkladov**, výhľadové stanovisko **Európskeho výboru regiónov** a stretnutia so **sociálnymi partnermi, organizáciami občianskej spoločnosti, výbormi pre zamestnanosť a sociálnu ochranu a expertnou skupinou pre sociálne hospodárstvo a sociálne podniky**. Informácie o očakávanom rozsahu pôsobnosti návrhu poskytla aj **medziskupina Európskeho parlamentu pre sociálne hospodárstvo a Európsky hospodársky a sociálny výbor** (prostredníctvom kategórie sociálne hospodárstvo).

Cieľom týchto konzultácií bolo dosiahnuť vyvážený prehľad o všetkých typoch zainteresovaných strán – členských štátoch, subjektoch sociálneho hospodárstva, sprostredkovateľoch financovania a akademickej obci. Konzultačný proces poskytol poznatky, ktoré sa stali súčasťou prípravných prác a vniesli do návrhu ďalšie perspektívy. Podrobnosti konzultačného procesu sa analyzujú v **pracovnom dokumente útvarov Komisie**, ktorý je priložený k tomuto návrhu.

- **Získavanie a využívanie odborných znalostí**

Okrem informácií získaných počas konzultačného procesu so zainteresovanými stranami je návrh podložený rozsiahlymi dôkazmi, ktoré sa zozbierali v posledných rokoch a ktoré sa týkali politických a právnych rámcov pre sociálne hospodárstvo. Kľúčovými zdrojmi dôkazov boli:

- [mapovanie ekosystémov sociálnych podnikov vo všetkých krajinách EÚ](#) z roku 2020, pri ktorom výskumní pracovníci viedli konzultácie s viac ako 750 zainteresovanými stranami vrátane tvorcov politik, zástupcov sociálnych podnikov, sietí sociálnych podnikov a iných podporných organizácií, zástupcov akademickej obce a odborníkov zo všetkých členských štátov aj mimo nich;
- [nástroj na lepšiu politiku podnikania \(Better Entrepreneurship Policy Tool\)](#), [hlbkové preskúmania politiky sociálneho podnikania](#) vo viacerých členských štátoch a medzinárodné príručky o [meraní sociálneho vplyvu na sociálne a solidárne hospodárstvo](#) a o [právnych rámcoch pre sociálne a solidárne hospodárstvo](#) vypracované v spolupráci s OECD;
- Odporúčanie OECD o sociálnom a solidárnom hospodárstve a sociálnych inováciách prijaté 10. júna 2022 a [Politická príručka o meraní sociálneho vplyvu na sociálne a solidárne hospodárstvo](#);
- štúdia [Recent evolutions of the social economy in the European Union](#) (Aktuálne trendy v sociálnom hospodárstve Európskej únie) z roku 2017, ktorú pre Európsky hospodársky a sociálny výbor vypracovalo Medzinárodné stredisko výskumu a informácií o verejnom, sociálnom a družstevnom hospodárstve;
- [štúdia o vplyve iniciatívy Komisie v oblasti sociálneho podnikania v roku 2011](#) realizovaná v roku 2020 a opatreniach v nadväznosti na ňu založená na viac ako 300 rozhovoroch vedených so širokou škálou zainteresovaných strán zo všetkých členských štátov EÚ a

- [Trajektória transformácie pre proximitné a sociálne hospodárstvo](#) a vstupy získané počas procesu spolupráce.

- **Posúdenie vplyvu**

Navrhovaný nástroj – odporúčanie Rady – ponúka usmernenie o tom, ako prispôbiť politické a právne rámce na podporu subjektov sociálneho hospodárstva, a poskytuje členským štátom flexibilitu pri navrhovaní a vykonávaní opatrení v súlade s ich vnútroštátnymi postupmi a v závislosti od povahy ich ekosystémov sociálneho hospodárstva. Posúdenie vplyvu preto nie je potrebné.

Návrh má potenciál zlepšiť priaznivé prostredie pre sociálne hospodárstvo, najmä v členských štátoch, kde je sociálne hospodárstvo menej rozvinuté. Pomôže to dosiahnuť rovnomernejší rozvoj tohto sektora v celej EÚ.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

Neuplatňuje sa.

- **Základné práva**

V tomto odporúčaní sa rešpektujú základné práva a dodržiavajú zásady uznané v Charte základných práv Európskej únie. V rámci sociálneho hospodárstva sa uprednostňuje sociálna a environmentálna zodpovednosť, účasť a demokratické riadenie, čo je v súlade so zameraním charty na podporu rovnosti a solidarity.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Tento návrh nemá žiadne finančné dôsledky pre rozpočet EÚ.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

V odseku 23 sa členským štátom odporúča, aby prijali alebo aktualizovali svoje stratégie v oblasti sociálneho hospodárstva do 18 mesiacov od prijatia návrhu.

V odseku 24 sa členským štátom odporúča, aby preskúmali a zlepšili svoje administratívne a inštitucionálne štruktúry na všetkých úrovniach riadenia.

V odseku 25 sa členským štátom odporúča, aby monitorovali a hodnotili vykonávanie odporúčania Rady na vnútroštátnej úrovni a aby do procesu zapojili regionálne a miestne orgány a zainteresované strany. Komisia bude vykonávanie sledovať prostredníctvom pravidelných konzultácií s členskými štátmi v rámci Výboru pre zamestnanosť a Výboru pre sociálnu ochranu.

Podľa odseku 26 sa od členských štátov požaduje, aby formálne podali správu o svojom pokroku vo vykonávaní odporúčania najneskôr štyri roky po jeho prijatí a potom opäť po piatich rokoch.

Aby sa minimalizovalo zaťaženie vlád členských štátov EÚ spôsobené podávaním správ, presné načasovanie prvej správy by sa malo zhodovať s rámcom pre podávanie správ stanoveným v odporúčaní OECD o sociálnom a solidárnom hospodárstve a sociálnych inováciách. Komisia na základe toho vypracuje správu o vykonávaní tohto odporúčania a predloží ju na diskusiu Výboru pre zamestnanosť a Výboru pre sociálnu ochranu.

- **Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)**

Neuplatňuje sa.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

V § 1 – 3 sú uvedené ciele a rozsah pôsobnosti tohto odporúčania.

V § 4 je uvedené vymedzenie pojmov sociálne hospodárstvo a sociálny podnik.

V § 5 – 8 sa odporúča členským štátom zaviesť opatrenia, ktoré prostredníctvom sociálneho hospodárstva **podporujú prístup na trh práce a sociálne začlenenie**. Konkrétnejšie:

V § 5 sa členským štátom odporúča zaviesť **politiky trhu práce** na podporu zamestnancov v sociálnych podnikoch a ich opätovného začlenenia do trhu práce, na podporu spolupráce medzi verejnými službami zamestnanosti, subjektmi sociálneho hospodárstva a bežnými podnikmi s cieľom lepšie osloviť mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, na podporu sociálneho podnikania ako prostriedku, ktorý slúži na vytváranie samostatnej zárobkovej činnosti a zamestnanosti vo všeobecnosti a ktorý umožní väčšiemu počtu ľudí so zdravotným postihnutím zapojiť sa do trhu práce a ktorý podporí sociálny dialóg a kolektívne vyjednávanie v záujme zaistenia spravodlivých pracovných podmienok.

V § 6 sa členským štátom odporúča, aby uznali a podporili prínos subjektov sociálneho hospodárstva k **sociálnemu začleneniu** a zahrnuli ich do navrhovania a poskytovania sociálnych služieb a služieb starostlivosti, bývania, ako aj vzdelávania a aktivít pre deti a mladých ľudí.

V § 7 sa členským štátom odporúča, aby podporovali **odbornú prípravu a rozvoj zručností** pre sociálne hospodárstvo, a to budovaním informovanosti pre oblasť zručností v súvislosti s potrebami trhu, spoluprácou so sociálnym hospodárstvom pri uľahčovaní odbornej prípravy zamestnancov zameraním sa na preklopenie rozdielu v zručnostiach a uľahčenie ich prechodu na trh práce, a vytváraním národných alebo nadnárodných kompetenčných centier pre sociálne hospodárstvo v spolupráci s poskytovateľmi odborného vzdelávania a prípravy.

V § 8 sa členským štátom odporúča, aby posilnili úlohu subjektov sociálneho hospodárstva pri podpore **sociálnych inovácií** a v kľúčových sektoroch miestneho rozvoja a zamestnanosti a aby stavali na prínose sociálneho hospodárstva v oblasti **spravodlivej dvojakej transformácie** a zároveň urýchlili udržateľný hospodársky a priemyselný rozvoj a územnú súdržnosť.

V § 9 – 21 sa členským štátom odporúča, aby vytvorili podporné rámce pre sociálne hospodárstvo navrhnutím a vykonávaním komplexných stratégií pre tento sektor. Konkrétnejšie:

V § 13 sa členským štátom odporúča zlepšiť **prístup k verejnému a súkromnému financovaniu** sociálneho hospodárstva tým, že umožnia ekosystémy sociálneho financovania a využijú dostupné finančné prostriedky, ako napríklad fondy EÚ.

V § 14 – 16 sa členským štátom odporúča **zlepšiť prístup subjektov sociálneho hospodárstva na trhy**, a to presadzovaním využívania sociálne zodpovedného verejného

obstarávaní v súlade s možnosťami, ktoré ponúka súčasný európsky právny rámec pre verejné obstarávanie, a podporou spolupráce medzi subjektmi sociálneho hospodárstva a bežnými podnikmi.

V § 17 sa členským štátom odporúča maximálne využiť súčasný rozsah pôsobnosti **pravidiel štátnej pomoci** podľa práva EÚ na podporu sociálneho hospodárstva.

V § 18 sa členským štátom odporúča zabezpečiť, aby **daňové systémy** nebránili rozvoju sociálneho hospodárstva, ďalej posúdiť, či daňové systémy dostatočne podporujú jeho rozvoj, a posilniť cezhraničnú filantropiu.

V § 19 sa členským štátom odporúča, aby podporovali subjekty sociálneho hospodárstva pri využívaní **procesov merania a riadenia sociálneho vplyvu**, ktoré sa používajú na meranie a posudzovanie sociálneho vplyvu konkrétneho projektu alebo organizácie.

V § 20 – 21 sa členským štátom odporúča **zvyšovať informovanosť** o sociálnom hospodárstve a jeho prínosoch, a to aj monitorovaním rozvoja a výkonnosti sociálneho hospodárstva prostredníctvom **výskumu, údajov a štatistiky**.

V rámci § 22 sa víta zámer Komisie podporiť vykonávanie odporúčania Rady, a to aj prostredníctvom nadväzujúcich opatrení.

§ 23 – 26 sa týkajú procesu vykonávania, monitorovania a hodnotenia.

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

týkajúce sa vypracovania rámcových podmienok sociálneho hospodárstva

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292 v spojení s článkom 149 a článkom 153 písm. h) a j),

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov⁴⁶,

keďže:

- (1) V Európskom pilieri sociálnych práv⁴⁷ vyhlásenom 17. novembra 2017 sú stanovené viaceré zásady na podporu spravodlivých a dobre fungujúcich trhov práce a systémov sociálneho zabezpečenia. Patrí medzi ne zásada č. 1 o práve na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie, zásada č. 2 o rodovej rovnosti, zásada č. 3 o rovnosti príležitostí, zásada č. 4 o aktívnej podpore zamestnanosti, zásada č. 5 o bezpečnom a adaptabilnom zamestnaní a zásady č. 11 a 16 – 20 o sociálnej ochrane a začleňovaní detí, ľudí so zdravotným postihnutím a bezdomovcov a o prístupe k základným službám, zdravotnej starostlivosti a k dlhodobej starostlivosti.
- (2) V júni 2021 Európska rada v súlade s Portsčným vyhlásením⁴⁸ privítala hlavné ciele Únie na rok 2030 stanovené v Akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv⁴⁹. Tieto ciele sú zamerané na dosiahnutie miery zamestnanosti na úrovni aspoň 78 % a ďalej na dosiahnutie toho, aby sa aspoň 60 % všetkých dospelých zúčastňovalo na odbornej príprave a aby bolo aspoň o 15 miliónov menej ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením (z toho aspoň 5 miliónov detí). Členské štáty následne stanovujú vnútroštátne ciele vo všetkých troch oblastiach, aby pomohli dosiahnuť tieto spoločné ciele.
- (3) Napriek pokroku, ktorý sa dosiahol za posledné desaťročie v oblasti znižovania chudoby a sociálneho vylúčenia, v roku 2021 zostalo naďalej ohrozených 95,4 milióna ľudí. Riziko chudoby sa zvýšilo u ľudí žijúcich v domácnostiach, kde takmer nikto

---

⁴⁶ Stanovisko Výboru regiónov s názvom Vytváranie priaznivého prostredia pre sociálne hospodárstvo – miestne a regionálne hľadisko (CDR 5492/2022).

⁴⁷ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv* [COM(2021) 102 final/2].

⁴⁸ <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>.

⁴⁹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv* [COM/2021/102 final/2].

nepracuje, pričom hĺbka a trvanie chudoby sa v mnohých členských štátoch zhoršili. Kľúčom k zmierneniu tohto problému je kvalitné a udržateľné zamestnanie. Vďaka spôsobu fungovania sociálneho hospodárstva, jeho činnostiam a cieľom, ktoré sleduje, zohráva sociálne hospodárstvo kľúčovú úlohu pri zlepšovaní sociálneho začlenenia a rovnakého prístupu na trh práce. Prispieva teda k úspešnému vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv.

- (4) Subjekty sociálneho hospodárstva môžu vytvárať a udržiavať kvalitné pracovné miesta; prispievajú k sociálnemu a pracovnému začleňovaniu znevýhodnených skupín a k zaisťovaniu rovnakých príležitostí pre všetkých. Je to v súlade s rámcom inkluzívnej obnovy, ako sa zdôrazňuje v usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov stanovených rozhodnutím Rady (EÚ) 2022/2296⁵⁰. Môžu stimulovať udržateľný hospodársky a priemyselný rozvoj a podporovať aktívnu účasť občanov v spoločnosti. Subjekty sociálneho hospodárstva takisto významne prispievajú k európskym systémom sociálneho zabezpečenia tým, že dopĺňajú verejné služby, oživujú európske vidiecke a vyľudnené oblasti a zohrávajú dôležitú úlohu v politike medzinárodného rozvoja.
- (5) Európska komisia prijala 9. decembra 2021 akčný plán pre sociálne hospodárstvo⁵¹. Akčný plán prispieva k prioritě Európskej komisie vybudovať „hospodárstvo, ktoré pracuje v prospech ľudí“ a je v súlade so závermi Rady z roku 2015 o podpore sociálneho hospodárstva ako kľúčovej hybnej sily hospodárskeho a sociálneho rozvoja v Európe⁵². V akčnom pláne Komisia predložila konkrétne opatrenia, ktoré sa majú vykonať na úrovni Únie aj na vnútroštátnej úrovni. Cieľom týchto opatrení je posilniť sociálne inovácie, podporiť rozvoj sociálneho hospodárstva a uvoľniť jeho sociálnu a hospodársku transformačnú silu. Opatrenia sa zameriavajú na vytváranie správnych podmienok pre prosperitu sociálneho hospodárstva, na vytváranie príležitostí pre začínajúce činnosti a rozširovanie subjektov sociálneho hospodárstva a na zabezpečenie väčšej viditeľnosti sociálneho hospodárstva a jeho potenciálu. Európsky parlament privítal akčný plán vo svojom uznesení zo 6. júla 2022⁵³.
6. Sociálne hospodárstvo, v niektorých členských štátoch označované aj ako solidárne hospodárstvo a/alebo sociálne a solidárne hospodárstvo, zahŕňa rôznorodú škálu subjektov s rôznymi obchodnými a organizačnými modelmi, ktoré uprednostňujú sociálny a/alebo environmentálny účel pred ziskom. Tieto subjekty môžu mať rôzne právne formy, ako sú družstvá, spoločnosti vzájomnej pomoci, združenia a nadácie, a môžu zahŕňať aj sociálne podniky, ktoré sa v niektorých členských štátoch uznávajú ako špecifická právna forma. Zdieľajú spoločné zásady opätovného investovania väčšiny svojich ziskov na dosiahnutie svojich sociálnych a/alebo environmentálnych cieľov a uplatňovania demokratického a/alebo participatívneho riadenia. Špecifická forma riadenia a správy, ktorú si subjekty sociálneho hospodárstva osvoja, sa líši podľa ich povahy, rozsahu a kontextu fungovania. Princíp demokratického alebo participatívneho riadenia tak nadobúda rôzne podoby, od priameho zapojenia členov

⁵⁰ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/2296 z 21. novembra 2022 o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov (Ú. v. EÚ L 304, 24.11.2022, s. 67 – 77).

⁵¹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Budovanie hospodárstva, ktoré pracuje v prospech ľudí: akčný plán pre sociálne hospodárstvo* [COM(2021) 778 final].

⁵² Závery Rady o podpore sociálneho hospodárstva ako kľúčovej hybnej sily hospodárskeho a sociálneho rozvoja v Európe (15071/15).

⁵³ Uznesenie Európskeho parlamentu zo 6. júla 2022 o akčnom pláne EÚ pre sociálne hospodárstvo [2021/2179(INI)].

do procesov riadenia až po reprezentatívne zapojenie členov alebo partnerov do samostatných funkcií riadenia a správy. Napríklad v družstvách, spoločnostiach vzájomnej pomoci a združeniach má táto zásada často formu „jedna osoba, jeden hlas“. Rozhodovacie procesy, ktoré prebiehajú v subjektoch sociálneho hospodárstva, charakterizuje súbor systémov kontroly a vzťahov medzi rôznymi činiteľmi zúčastňujúcimi sa na subjekte vrátane manažérov, partnerov, zamestnancov a príjemcov. Spojením týchto rôznych činiteľov podporujú subjekty sociálneho hospodárstva úsilie viacerých zainteresovaných strán, ktoré je sústredené na kultúru participácie, zodpovednosti a transparentnosti a zamerané na dosiahnutie spoločného cieľa.

- (7) Subjekty sociálneho hospodárstva sa často snažia vytvárať hospodárske príležitosti, ktoré podporujú sociálne začlenenie a integráciu znevýhodnených skupín do trhu práce vrátane osôb so zdravotným postihnutím a osôb s problémami duševného zdravia. Sociálne podniky pracovnej integrácie sú typom sociálneho podniku, ktorý sa zameriava na pomoc týmto skupinám ľudí pri začleňovaní sa do spoločnosti a v práci, a to poskytovaním pracovných miest na rôznych úrovniach zručností s inkluzívnymi a flexibilnými pracovnými podmienkami. Poskytovanie jazykovej podpory migrujúcim pracovníkom a prispôbené úlohy a pracovné prostredie pre ľudí so zdravotným postihnutím im napríklad môže ponúknuť cestu vymanenia sa z chudoby a zo sociálneho vylúčenia. Tieto pracovné príležitosti môžu slúžiť ako odrazové mostíky do iných sektorov trhu práce, čo pomáha prekonávať prekážky v zamestnaní pre dlhodobo nezamestnaných a iných ľudí, ktorí majú ťažkosti s prístupom na trh práce.
- (8) Nové sociálne podniky môžu byť silným nástrojom na vytváranie pracovných miest a pozitívnych sociálnych zmien. Sociálne hospodárstvo môže pre niektoré nedostatočne zastúpené skupiny, ako sú ženy a mladí ľudia, poskytnúť príležitosti na vstup na trh práce alebo založenie sociálnych podnikov. Podľa Globálneho monitora súkromného podnikania sa odhaduje, že 55 % svetových sociálnych podnikateľov sú muži a 45 % sú ženy, pričom vo všeobecnosti ženy, ktoré sú samostatne zárobkovo činnými osobami, prevyšujú počet mužov v pomere dva ku jednej. Podľa nedávneho prieskumu Eurobarometra o postojoch mladých ľudí k sociálnemu podnikaniu mladí ľudia oceňujú dôležitosť sociálnych a environmentálnych cieľov a participatívneho vedenia. Členské štáty by mohli zvážiť spôsoby, ako minimalizovať demotivačné faktory pre potenciálnych podnikateľov, ako napríklad zabezpečiť, aby si zachovali prístup k primeranej sociálnej ochrane. Niektoré členské štáty znížili príspevky na sociálne zabezpečenie ako stimul pre subjekty sociálneho hospodárstva pri nábore zamestnancov. Zabezpečenie podporného rámca na prevody podnikov na zamestnancov s cieľom vytvoriť zamestnanecké družstvá môže byť takisto spôsobom, ako zabezpečiť pokračovanie malých a rodinných podnikov a zabrániť strate pracovných miest, napríklad v prípade reštrukturalizácie.
- (9) Subjekty sociálneho hospodárstva zároveň podporujú začlenenie mladých ľudí, najmä mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy. Poskytujú programy odbornej prípravy a rozvoja zručností a učňovskú prípravu uvedené v odporúčaní Rady z 15. marca 2018 týkajúcom sa európskeho rámca pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu⁵⁴ a poskytujú aj pracovné príležitosti.

---

⁵⁴ Odporúčanie Rady z 15. marca 2018 týkajúce sa európskeho rámca pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu (Ú. v. EÚ C 153, 2.5.2018, s. 1 – 6).

Prispievajú preto k cieľom stanoveným v záruke pre mladých ľudí uvedenej v odporúčaní Rady z 30. októbra 2020 o moste k pracovným miestam – posilnení záruky pre mladých ľudí⁵⁵ a v odporúčaní Rady zo 16. júna 2022 týkajúcom sa európskeho prístupu k mikrocertifikátom pre celoživotné vzdelávanie a zamestnateľnosť⁵⁶. Finančnými prostriedkami, ako je program Európskeho sociálneho fondu plus zriadený nariadením (EÚ) 2021/1057⁵⁷, možno podporiť subjekty sociálneho hospodárstva v tejto úlohe, ktorú zohrávajú. Na tento účel sa v členských štátoch uskutočnili úspešné iniciatívy spolupráce medzi verejnými službami zamestnanosti a subjektmi sociálneho hospodárstva⁵⁸. V rámci týchto iniciatív zohrávajú subjekty sociálneho hospodárstva dôležitú úlohu pri identifikácii ľudí, ktorí potrebujú pomoc, a pri vytváraní prispôbených plánov, ktoré týmto ľuďom pomôžu dosiahnuť sociálne a pracovné začlenenie vrátane odbornej prípravy a pracovných príležitostí.

- (10) Subjekty sociálneho hospodárstva môžu podporovať spravodlivé pracovné podmienky tým, že zapoja zamestnancov do svojho riadenia a rozhodovania. Pracovné podmienky zamestnancov možno zlepšiť podporou sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania v sociálnom hospodárstve. Členské štáty môžu posilňovať tento aspekt sociálneho hospodárstva a vychádzať z neho a využívať jeho know-how zapojením subjektov sociálneho hospodárstva do navrhovania a vykonávania aktívnych politík trhu práce⁵⁹.
- (11) Sociálne hospodárstvo prispieva k Únii rovnosti, a to podporou sociálneho začlenenia znevýhodnených a nedostatočne zastúpených skupín prostredníctvom poskytovania sociálnych služieb a služieb starostlivosti (vrátane starostlivosti o deti, zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti), sociálneho bývania a podpory detí a mladých ľudí s osobitnými potrebami. Tieto služby pomáhajú znižovať nerovnosti, ako sú rozdiely v zamestnanosti žien a mužov, a to tak, že priamo zamestnávajú veľkú časť žien, ako aj poskytovaním služieb starostlivosti, ktoré umožňujú opatrovatelkám, z ktorých väčšinu tvoria ženy, začleniť sa do trhu práce. Sociálne hospodárstvo ako dôležitý partner verejného sektora môže cenným spôsobom prispieť k navrhovaniu a poskytovaniu služieb rezidenčnej, domácej a komunitnej starostlivosti. Prostredníctvom partnerských iniciatív môžu verejné orgány a subjekty sociálneho hospodárstva poskytovať vysokokvalitné, prístupné a cenovo dostupné služby starostlivosti.

---

⁵⁵ Odporúčanie Rady z 30. októbra 2020 o moste k pracovným miestam – posilnení záruky pre mladých ľudí, a ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí (Ú. v. EÚ C 372, 4.11.2020, s. 1 – 9).

⁵⁶ Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 týkajúce sa európskeho prístupu k mikrocertifikátom pre celoživotné vzdelávanie a zamestnateľnosť (Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 10 – 25).

⁵⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013 (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 21 – 59).

⁵⁸ Jedným z príkladov je belgická podpora poskytovaná pre „*collectief maatwerk*“, ktorá zahŕňa finančnú podporu sociálnym podnikom zameraným na pracovnú integráciu.

⁵⁹ Jedným z príkladov je francúzska iniciatíva *Territoires Zéro Chômeurs de Longue Durée*, ktorej cieľom je bojovať proti dlhodobej nezamestnanosti zriadením neziskových organizácií v oblastiach s vysokou mierou dlhodobej nezamestnanosti, aby mohli zamestnávať miestnych obyvateľov na trvalý pracovný pomer, ktorí by vykonávali užitočné činnosti pre komunitu, ako je recyklácia, starostlivosť o deti a komunitné záhradníctvo. Podobné iniciatívy boli zavedené v Groningene v Holandsku a Marienthali v Rakúsku.

- (12) Systémy odborného vzdelávania a prípravy zohrávajú kľúčovú úlohu v tom, že ľudí vybavujú zručnosťami potrebnými na pracovisku, pre osobný rozvoj a pre občianstvo. Takisto pomáhajú zabezpečiť kvalifikovanú pracovnú silu, ktorá môže prispieť k spravodlivej dvojakej zelenej a digitálnej transformácii. Subjekty sociálneho hospodárstva poskytujú pracovné príležitosti, odbornú prípravu na pracovisku a programy učenia sa na pracovisku prispôbené potrebám jednotlivcov a miestneho hospodárstva. Majú potenciál pomôcť pri zavádzaní individuálnych vzdelávacích účtov uvedených v odporúčaní Rady zo 16. júna 2022 týkajúcom sa individuálnych vzdelávacích účtov⁶⁰. Môžu preto prispieť k dosiahnutiu kvalifikovanej a pružnej pracovnej sily schopnej reagovať na zmeny na trhu práce, môžu potenciálne uľahčiť prechod zo zamestnania do zamestnania a zmierniť nedostatok pracovnej sily, čím prispievajú k celkovému hospodárskemu rastu. Členské štáty môžu tento potenciál využiť pri budovaní informovanosti pre oblasť zručností, uľahčovaní odbornej prípravy a navrhovaní učebných osnov.
- (13) Výzvy, ktoré predstavuje dvojaká transformácia a demografické zmeny, sa musia riešiť na regionálnej a miestnej úrovni, aby sa dosiahla hospodárska, sociálna a územná súdržnosť. Subjekty sociálneho hospodárstva vo všeobecnosti fungujú spôsobom zdola nahor, blízko ku komunitám, občanom a problémom, ktorým čelia, pričom často vystupujú ako sociálni inovátori a nachádzajú riešenia, ktoré možno rozšíriť a/alebo reprodukovať a ktoré prispievajú k systémovým sociálnym zmenám. Sociálne hospodárstvo by napríklad mohlo ponúkať príležitosti na zvyšovanie úrovne zručností pre pracovníkov s nízkou kvalifikáciou zo sektorov, ktoré prechádzajú veľkými zmenami, a poskytovať cenovo dostupné základné tovary skupinám s nízkymi príjmami. V odľahlých a vidieckych oblastiach s menšou ponukou zamestnania a vzdelávania môžu subjekty sociálneho hospodárstva poskytnúť veľmi potrebné príležitosti, vďaka čomu sa tieto regióny stanú atraktívnejšími. Rozvoj ekosystémov sociálneho hospodárstva EÚ preto prispieva k zmierňovaniu dôsledkov starnutia, vyludňovania a iných demografických trendov, a k podpore miestneho hospodárskeho a priemyselného rozvoja, najmä vo vidieckych a odľahlých oblastiach a v najvzdialenejších regiónoch EÚ, a to napríklad v oblasti poľnohospodárstva, výroby ekologických potravín a modrého hospodárstva.
- (14) Podporou miestneho rozvoja vedeného komunitou a priaznivých ekosystémov pre sociálne inovácie sa posilňuje sociálne hospodárstvo, pričom výsledkom je zmena na klimaticky neutrálne hospodárstvo v súlade s Európskou zelenou dohodou⁶¹ a priemyselným plánom v kontexte Zelenej dohody⁶². Vzhľadom na dôležitú úlohu sociálneho hospodárstva pri rozvoji obehového hospodárstva by sa navrhnutím prierezových a koherentných opatrení priemyselnej politiky v oblasti opätovného použitia, opravy a recyklácie mohol podporiť fungujúci trh s druhotnými surovinami, čím by sa optimalizoval prínos sociálneho hospodárstva k cieľom stanoveným

---

⁶⁰ Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 týkajúce sa individuálnych vzdelávacích účtov 2022/C 243/03 (Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 26 – 34).

⁶¹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Európska zelená dohoda [COM(2019) 640 final/2].

⁶² Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom *Priemyselný plán v kontexte Zelenej dohody určený pre vek emisnej neutrálnosti* [COM(2023) 62 final].

v akčnom pláne pre obehové hospodárstvo⁶³, a zároveň by sa mohla podporiť konkurencieschopnosť európskeho emisne neutrálneho priemyslu. Subjekty sociálneho hospodárstva pôsobiace v digitálnej oblasti preukázali potenciál umožniť občanom a podnikom podieľať sa na inkluzívnej digitálnej transformácii zameranej na človeka a zohrávať aktívnu úlohu pri dosahovaní zámerov a cieľov politického programu digitálne desaťročie do roku 2030 ustanoveného rozhodnutím (EÚ) 2022/2481⁶⁴ a Európskym vyhlásením o digitálnych právach a zásadách v digitálnom desaťročí⁶⁵. Cieľom zvýšiť odolnosť tejto dvojakej transformácie k zelenej a digitálnej spoločnosti Komisia v máji 2021 aktualizovala svoju priemyselnú stratégiu Únie. V stratégii sú stanovené výzvy, ktorým čelí 14 priemyselných ekosystémov vrátane ekosystému „proximitného a sociálneho hospodárstva“.

- (15) Aby sociálne hospodárstvo mohlo naplniť svoj potenciál pri podpore prístupu na trh práce, sociálne začlenenia, rozvoja zručností, územnej súdržnosti a udržateľného hospodárskeho rozvoja, potrebuje podporný rámec. Keďže sociálne hospodárstvo ovplyvňujú horizontálne a odvetvové politiky a ustanovenia, v podpornom rámci sa musia zohľadňovať osobitosti sociálneho hospodárstva a ďalšie prekážky, ktorým čelia subjekty sociálneho hospodárstva pri svojom rozvoji a ktoré obmedzujú ich možnosti pôsobiť popri bežných podnikoch. Subjekty sociálneho hospodárstva sa nesnažia maximalizovať efektívnosť a zisky, ale vytvárať pozitívne spoločenské výstupy. Potrebujú podporné opatrenia a priaznivé finančné, administratívne a právne prostredie, v ktorom sa zohľadňujú osobitosti ich obchodných modelov, pokiaľ ide o riadenie, rozdelenie zisku, pracovné podmienky a vplyv. Tieto opatrenia im umožňujú napríklad zamestnávať menej produktívnych pracovníkov alebo poskytovať sociálne služby za dostupné ceny. Na stanovenie podporných rámcov sú potrebné komplexné stratégie. Môže to zahŕňať prijatie regulačných opatrení alebo vykonávanie či úpravu politík a iniciatív na podporu prínosov sociálneho hospodárstva k sociálnym a environmentálnym cieľom a na posilnenie ich hospodárskej a priemyselnej hodnoty. V rámci týchto stratégií by sa mal sledovať pokrok iniciatív a mala by sa merať ich účinnosť, prípadne by sa mali vykonávať úpravy a zlepšenia, a v konečnom dôsledku by mali viesť k efektívnejším a účinnejším výsledkom sektora. Stratégie môže byť potrebné prijať na rôznych úrovniach verejnej správy (vnútroštátnej, regionálnej a miestnej) v závislosti od inštitucionálnej organizácie a kontextu v každom členskom štáte. Regióny a iné nižšie ako celoštátne úrovne by mohli prijať stratégie sociálneho hospodárstva, ktoré sú jasne prepojené s cieľmi a prioritami regionálneho rozvoja, čím sa maximalizujú vzájomné prínosy.
- (16) Pre úspešný rozvoj a vykonávanie stratégií sociálneho hospodárstva je nevyhnutné zapojiť zainteresované strany v oblasti sociálneho hospodárstva. Niekoľko členských štátov už vytvorilo skupiny na vysokej úrovni, ktoré podporujú dialóg medzi verejnými orgánmi a subjektmi sociálneho hospodárstva⁶⁶. Reprezentatívne siete sociálneho hospodárstva môžu byť takisto platformou pre kolektívne akcie, môžu

---

⁶³ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo Za čistejšiu a konkurencieschopnejšiu Európu [COM(2020) 98 final].

⁶⁴ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2481 zo 14. decembra 2022, ktorým sa zriaďuje politický program digitálne desaťročie do roku 2030 (Ú. v. EÚ L 323, 19.12.2022, s. 4 – 26).

⁶⁵ Európske vyhlásenie o digitálnych právach a zásadách v digitálnom desaťročí [COM(2022) 28 final].

⁶⁶ Napríklad francúzska Vysoká rada pre sociálne a solidárne hospodárstvo, Španielska rada pre rozvoj sociálneho hospodárstva a Portugalská národná rada pre sociálne hospodárstvo.

uľahčiť spoluprácu a spoločné využívanie informácií a vytvárať príležitosti na budovanie kapacít a partnerské učenie.

- (17) Pri umožňovaní zakladania a rozvoja subjektov sociálneho hospodárstva zohráva dôležitú úlohu verejná finančná podpora. Subjekty sociálneho hospodárstva majú vo všeobecnosti väčšie ťažkosti s prístupom k finančným zdrojom ako iné podniky. Napríklad, napriek niektorým zlepšeniam, sa analýzou trhov financovania sociálnych podnikov odhalil pretrvávajúci nesúlads medzi ponukou a dopytom po financovaní pre sociálne podniky v Európe, a to z hľadiska prístupu k dlhovému financovaniu a z hľadiska vlastného kapitálu. Keďže subjekty sociálneho hospodárstva sa zameriavajú na vytváranie pozitívnych sociálnych a/alebo environmentálnych vplyvov a môžu svojim poskytovateľom finančných prostriedkov a vlastníkom rozdeľovať zisky len v obmedzenom rozsahu, ak vôbec, nie sú vo všeobecnosti vhodné pre investorov, ktorí hľadajú významné finančné výnosy. Podporné opatrenia dostupné na riešenie tohto problému bývajú nejednotné a značne sa líšia svojou účinnosťou. Opatrenia majú rôznu formu, od grantov a dotácií po poradenstvo a služby budovania kapacít, a často ich poskytujú inkubátory. Stále je tu teda veľký priestor na zlepšenie v poskytovaní individualizovaného financovania pre rôzne fázy životného cyklu subjektu sociálneho hospodárstva, pričom užitočná by mohla byť ďalšia podpora mobilizácie súkromného financovania a ďalšie doplnkové opatrenia na zlepšenie prístupu k financovaniu pre subjekty sociálneho hospodárstva. Jedným z takýchto prístupov je poskytnúť individuálnym sporeťom alebo zamestnancom, ktorí sa zúčastňujú na dôchodkovom alebo sporiacom pláne financovanom zamestnávateľom, možnosť vybrať si plán sporenia, pri ktorom sa časť ich úspor investuje do sociálneho podniku⁶⁷.
- (18) Únia poskytuje veľa možností financovania na podporu sociálneho hospodárstva. Financovanie poskytujú Európsky sociálny fond Plus, Európsky fond regionálneho rozvoja zriadený nariadením (EÚ) 2021/1058⁶⁸, Fond na spravodlivú transformáciu zriadený nariadením (EÚ) 2021/1056⁶⁹, Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka zriadený nariadením (EÚ) č. 1305/2013⁷⁰, program pre jednotný trh zriadený nariadením (EÚ) 2021/690⁷¹, program InvestEU zriadený nariadením (EÚ) 2021/523⁷² a v prípade potreby mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti zriadený nariadením (EÚ) 2021/241⁷³. Únia poskytuje aj poradenskú podporu prostredníctvom platformy fi-compass na navrhovanie finančných nástrojov v rámci fondov politiky súdržnosti.

⁶⁷ Napríklad „Les Fonds Communs de Placement d'Entreprise solidaires“ vo Francúzsku.

⁶⁸ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 60 – 93).

⁶⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 1 – 20).

⁷⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1305/2013 zo 17. decembra 2013 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 487 – 548).

⁷¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/690 z 28. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Program pre vnútorný trh, konkurencieschopnosť podnikov vrátane malých a stredných podnikov, oblasť rastlín, zvierat, potravín a krmív a európsku štatistiku (Program pre jednotný trh) a ktorým sa zrušujú nariadenia (EÚ) č. 99/2013, (EÚ) č. 1287/2013, (EÚ) č. 254/2014 a (EÚ) č. 652/2014 (Ú. v. EÚ L 153, 3.5.2021, s. 1 – 47).

⁷² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/523 z 24. marca 2021, ktorým sa zriaďuje Program InvestEU a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2015/1017 (Ú. v. EÚ L 107, 26.3.2021, s. 30 – 89).

⁷³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17 – 75).

Členské štáty vrátane regionálnych a miestnych orgánov by mohli lepšie využiť tieto príležitosti prijatím osobitných opatrení pre sociálne hospodárstvo. Technická podpora⁷⁴ je ďalším dostupným nástrojom Únie na zlepšenie schopnosti členských štátov navrhovať a vykonávať politiky na posilnenie sociálneho hospodárstva.

- (19) Poskytovanie tovarov a služieb a spolupráca s verejnými orgánmi aj bežnými podnikmi je rozhodujúca pre rozvoj sociálneho hospodárstva, vytváranie príjmov a pomoc subjektom sociálneho hospodárstva v tom, aby sa stali finančne sebestačnými. Vďaka rozsahu flexibility podľa pravidiel Únie v oblasti verejného obstarávania môžu verejní obstarávatelia využívať verejné obstarávanie strategickejším spôsobom tým, že stanovujú inovačné, ekologické a sociálne kritériá, čo v konečnom dôsledku prispeje k udržateľnejšiemu, inkluzívnejšiemu a konkurencieschopnejšiemu hospodárstvu. Väčšina verejných obstarávaní sa však stále zadáva len na základe ceny. Keďže cieľom subjektov sociálneho hospodárstva je skôr poskytovanie spoločenských a kolektívnych prínosov než poskytovanie služieb za najnižšiu cenu, majú problém obstať v bežných procesoch verejného obstarávania, a to aj napriek skutočnosti, že môžu mať pre proces obstarávania širšiu pridanú hodnotu. Existuje aj priestor na zvýšenie schopnosti subjektov sociálneho hospodárstva podnikať, a to aj prostredníctvom systematickejšieho začlenenia do hodnotových reťazcov bežných podnikov a partnerstva s nimi s cieľom spoločne sa uchádzať o verejné obstarávanie a vytvárať nové príležitosti na trhu.
- (20) Verejné orgány často nevyužívajú v plnej miere súčasný rozsah pravidiel štátnej pomoci na podporu sociálneho hospodárstva tam, kde samotný trh nie je schopný dosiahnuť uspokojivý prístup na trh práce a sociálne začlenenie, pričom sa obmedzujú na opatrenia pod všeobecnou hranicou pomoci *de minimis* a nevyužívajú možnosť zaviesť opatrenia podľa nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014⁷⁵ (všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách), ako je regionálna pomoc, pomoc vo forme rizikového financovania a pomoc na prijímanie znevýhodnených pracovníkov. Pokiaľ ide o pomoc *de minimis*, v súčasnosti je obmedzená na 200 000 EUR počas troch rokov, platnosť súčasných pravidiel však uplynie 31. decembra 2023 a pravidlá sú v procese revízie. Pravidlá Únie upravujúce služby všeobecného hospodárskeho záujmu takisto ponúkajú priestor na povoľovanie štátnej pomoci, no verejné orgány tieto možnosti často nevyužívajú v plnej miere, najmä pokiaľ ide o sociálne služby v oblasti pracovnej integrácie zraniteľných osôb.
- (21) Významnú úlohu pri podpore sociálneho hospodárstva a zabezpečovaní toho, aby si subjekty sociálneho hospodárstva mohli dovoliť pôsobiť popri bežných podnikoch, vytvárať spravodlivejšie podnikateľské prostredie a zároveň prispievať k sociálnemu začleneniu a lepšiemu prístupu k zamestnaniu, môže takisto zohrávať daňová politika. Len málo členských štátov zaviedlo konzistentný rámec zdaňovania, ktorým sa podporuje rozvoj sektora vrátane daňových stimulov prispôbených potrebám sociálneho hospodárstva, pričom sa uznáva jeho rozmanitosť a zabraňuje sa fragmentácii. Stanovenie dôkladne vypracovaných daňových stimulov pre dary verejnoprospešným subjektom sociálneho hospodárstva môže stimulovať ich financovanie, a to aj cez hranice Únie v súlade so zásadou nediskriminácie stanovenou v zmluve. V niekoľkých členských štátoch pretrvávajú administratívne prekážky,

⁷⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/240 z 10. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Nástroj technickej podpory (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 1 – 16).

⁷⁵ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 Zmluvy (Ú. v. EÚ L 187, 26.6.2014, s. 1 – 78).

pokiaľ ide o verejnoprospešné dary cez hranice členských štátov, a nedostatočná transparentnosť dokumentov potrebných na získanie postavenia verejnoprospešnej organizácie. Vydávanie štandardizovaných formulárov prijímajúceho subjektu so sídlom v inom členskom štáte by mohlo znížiť administratívne prekážky. Ako prvý krok by členské štáty mohli poskytnúť preklady vnútroštátnych formulárov do jazykov, ktoré používajú iné členské štáty. V druhom kroku by členské štáty mohli preskúmať vypracovanie štandardných formulárov o priamej dani pre cezhraničné dary.

- (22) Procesy merania a riadenia sociálneho vplyvu sú obzvlášť dôležité pre subjekty sociálneho hospodárstva, pretože im umožňujú pochopiť a komunikovať svoj vplyv a získať prístup k financovaniu založenému na vplyve. Meranie sociálneho vplyvu zahŕňa použitie metriky a nástrojov na meranie sociálneho vplyvu konkrétneho zásahu alebo iniciatívy. Riadenie sociálneho vplyvu zahŕňa budovanie systémov, procesov a schopností, ktoré organizácia potrebuje na proaktívne riadenie a zvyšovanie svojho vplyvu. Široká škála dostupných rámcov a nástrojov však môže byť výzvou, najmä pre subjekty s menšími zdrojmi. Monitorovanie sociálnych výsledkov verejných investícií umožňuje verejnú kontrolu, môže podporiť zdôvodnenie použitia peňazí daňových poplatníkov na podporu subjektov alebo činností sociálneho hospodárstva a môže pomôcť predchádzať tzv. vymývaniu vplyvov (zveličovanie vplyvu alebo nepravdivé tvrdenie o vplyve). V tomto ohľade by mohli byť užitočné prístupy k meraniu a riadeniu sociálneho vplyvu, ktoré sú dobre premyslené, primerané a prispôbené potrebám jednotlivých subjektov. Mali by byť založené na štandardných metódach a ukazovateľoch, ako aj na faktoroch, akými sú veľkosť, stupeň rozvoja a rôznorodosť subjektov.
- (23) Viditeľnosť a uznanie sociálneho hospodárstva na vnútroštátnej a regionálnej úrovni v Únii sa za posledné desaťročie zlepšili. Potenciál tohto sektora však v mnohých krajinách Únie zostáva nevyužitý. Nedostatočná koordinácia a výmena medzi krajinami prehlbujú rozdiely v rozvoji sociálneho hospodárstva, a preto majú členské štáty teraz jasnú príležitosť získať úžitok z učenia sa a zo spoločného využívania osvedčených postupov. Medzi širokou verejnosťou je takisto obmedzená informovanosť o sociálnom hospodárstve a jeho pozitívnych prínosoch. Môže to brániť rozvoju podporných politík a trhových príležitostí pre sociálne hospodárstvo. Reguláciou a súčasne zabezpečením toho, aby nové právne predpisy spĺňali potreby subjektov sociálneho hospodárstva, možno zvýšiť informovanosť a poskytnúť týmto subjektom väčšiu legitimitu, čím sa uľahčí prístup k financovaniu a k trhom. Vnútroštátne verejné orgány a zainteresované strany spustili niekoľko iniciatív, ako sú špecifické právne formy, označenia a štatúty⁷⁶ pre sociálne hospodárstvo a rozsiahle komunikačné kampane na zlepšenie pochopenia sociálneho hospodárstva a na zvýšenie jeho viditeľnosti. Medzi ďalšie úspešné reformy patrí vytvorenie osobitných na sociálne hospodárstvo zameraných útvarov na ministerstvách a posilnený dialóg medzi zainteresovanými stranami a verejnými orgánmi. Posilnenie viditeľnosti sociálneho hospodárstva je nevyhnutné v záujme plného uznania jeho pozitívneho vplyvu na spoločnosť, ako sa zdôrazňuje v akčnom pláne pre sociálne hospodárstvo, a to zriadením portálu pre sociálne hospodárstvo.
- (24) Presné údaje a štatistiky sú kľúčom k lepšiemu pochopeniu obchodných modelov sociálneho hospodárstva a k prijímaniu politických rozhodnutí založených

⁷⁶ Právne štatúty/kvalifikácie, niekedy uvádzané aj ako označenia, sa líšia od právnych foriem, pretože ich môžu prijať rôzne právne formy vrátane ziskových a neziskových organizácií.

na dôkazoch. Existuje však nedostatok spoľahlivých údajov o sociálnom hospodárstve vrátane údajov o jeho hospodárskej pridanej hodnote a výkonnosti. Existujúce údaje sú často neúplné a ťažko porovnateľné. Napríklad len niekoľko členských štátov rozšírilo svoje národné účtovné systémy na zber doplňujúcich údajov (ako pri satelitných účtoch) o sociálnom hospodárstve, a to napriek finančnej podpore z rozpočtu Únie. Sociálne hospodárstvo zvyčajne nie je zahrnuté v štrukturálnej podnikovej štatistike, napríklad keď štatistika vychádza z ekonomických údajov generovaných podnikmi zameranými na dosiahnutie zisku a tradičné subjekty sociálneho hospodárstva sú zahrnuté len vo zvyškových kategóriách. Sprístupnením základnej štatistiky o veľkosti, pracovnej sile, rozvoji a výzvach sociálneho hospodárstva by už zavedené stratégie a opatrenia boli účinnejšie a prispôbené rôznym situáciám v sektore.

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

CIEĽ

1. V súlade so zásadami Európskeho piliera sociálnych práv je cieľom tohto odporúčania podporiť prístup na trh práce a sociálne začlenenie usmerňovaním členských štátov pri presadzovaní podporných politických a regulačných rámcov pre sociálne hospodárstvo a/alebo opatrení, ktoré uľahčujú jeho rozvoj.

Na dosiahnutie týchto cieľov sa členským štátom odporúča, aby spolupracovali so zainteresovanými stranami na uznaní a podpore prínosov sociálneho hospodárstva a aby stavali na tomto základe.

2. Snahou tohto odporúčania je podporiť vykonávanie akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv a pomôcť dosiahnuť tri hlavné ciele Únie týkajúce sa zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby do roku 2030.
3. V odporúčaní sa takisto zdôrazňuje snaha stimulovať spravodlivý a udržateľný hospodársky a priemyselný rozvoj a prispieť k územnej súdržnosti v členských štátoch.

VYMEDZENIE POJMOV

4. Na účely tohto odporúčania sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:
  - a) „sociálne hospodárstvo“ sú súkromné subjekty nezávislé od verejných orgánov, ktoré poskytujú tovary a služby svojim členom alebo spoločnosti, a ktoré zahŕňajú družstvá, spoločnosti vzájomnej pomoci, združenia (vrátane charitatívnych organizácií), nadácie a sociálne podniky, ktoré fungujú v súlade s týmito kľúčovými zásadami a charakteristickými črtami:
    - prednosť ľudí a sociálnych a/alebo environmentálnych cieľov pred ziskom,
    - opätovné investovanie väčšiny ziskov a prebytkov na účely ďalšieho sledovania svojich sociálnych a/alebo environmentálnych cieľov a vykonávania činností v záujme členov/používateľov („kolektívny záujem“) a/alebo spoločnosti ako celku („všeobecný záujem“) a
    - demokratické a/alebo participatívne riadenie.
  - b) „sociálny podnik“ je subjekt, ktorý poskytuje tovar a služby na trhu podnikateľským spôsobom a v súlade so zásadami a charakteristickými črtami

sociálneho hospodárstva, pričom dôvodom jeho obchodnej činnosti sú sociálne a/alebo environmentálne ciele.

PODPORA PRÍSTUPU NA TRH PRÁCE A SOCIÁLNEHO ZAČLENENIA PROSTREDNÍCTVOM SOCIÁLNEHO HOSPODÁRSTVA

Prístup na trh práce

5. Členským štátom sa odporúča, aby uznali a podporili osobitnú pridanú hodnotu sociálneho hospodárstva tým, že uľahčia prístup na trh práce a podporia kvalitné pracovné miesta pre všetkých a zároveň zlepšia spravodlivé pracovné podmienky. Malo by sa to uskutočniť v rámci inkluzívneho rastu, ako sa zdôrazňuje v usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov, a to najmä:
- a) vytváraním alebo podporou partnerských iniciatív, ktoré zapájajú subjekty sociálneho hospodárstva do navrhovania a vykonávania aktívnych politík trhu práce,
  - b) zabezpečením toho, aby verejné orgány poskytovali dostatočnú podporu subjektom sociálneho hospodárstva s cieľom lepšie začleniť do trhu práce ženy, znevýhodnené osoby a nedostatočne zastúpené skupiny [ako sú dlhodobo nezamestnané osoby, osoby trpiace duševnými ochoreniami, neaktívne osoby, osoby s nízkou kvalifikáciou, osoby so zdravotným postihnutím, osoby s migrantským, menšinovým, rasovým alebo etnickým pôvodom (vrátane Rómov) a mladí ľudia], a to prostredníctvom:
    - i) sociálnych podnikov pracovnej integrácie, ktoré poskytujú zamestnanie a individualizovanú podporu pre tieto skupiny,
    - ii) opatrení na pomoc týmto skupinám ľudí pri príprave na zamestnanie prostredníctvom získania pracovných skúseností v sociálnych podnikoch na účely ich začlenenia do otvoreného trhu práce.
  - c) podporou projektov spolupráce medzi verejnými službami zamestnanosti, miestnymi orgánmi, subjektmi sociálneho hospodárstva a bežnými podnikmi s cieľom ponúkať individualizované kariérové poradenstvo a príležitosti na vzdelávanie a odbornú prípravu pre mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy (ďalej len „NEET“). Tieto príležitosti môžu zahŕňať učňovskú prípravu, programy intenzívnej praxe v danom povolání, osobné koučovanie a stretnutia s osobami, ktoré sú vzormi, pričom ich cieľom je uľahčiť začlenenie do trhu práce v súlade s posilnenou zárukou pre mladých ľudí,
  - d) podporou sociálneho podnikania ako prostriedku na podporu samostatnej zárobkovej činnosti a iných foriem zamestnania, rozvoj hospodárskej činnosti na miestnej úrovni a riešenie sociálnych a environmentálnych výziev prostredníctvom inovačných a inkluzívnych obchodných modelov, vzhľadom na dosiahnutie tohto cieľa môžu členské štáty napríklad:
    - i) zabezpečiť, aby sociálni podnikatelia mali prístup k sociálnej ochrane,
    - ii) zvážiť zníženie príspevkov na sociálne zabezpečenie pri prijímaní nových zamestnancov,
    - iii) identifikovať, posúdiť a riešiť potenciálne administratívne nevýhody alebo prekážky pri zakladaní sociálneho podnikania.

- e) navrhovaním politik a prijímaním opatrení, ktorými sa rodová rovnosť podporuje a začleňuje do sociálneho hospodárstva, napríklad:
  - i) problematické diskriminačné sociálne normy a stereotypy týkajúce sa zručností žien a mužov a podhodnocovanie práce žien;
  - ii) poskytovanie cielenej podpory na posilnenie postavenia žien znižovaním rodových rozdielov v zamestnanosti a v odmeňovaní a zabezpečení rovnosti vo vedení;
  - iii) poskytovaním prístupu k programom koučovania a mentorstva pre ženy, ktoré sa chcú stať sociálnymi podnikateľkami a lídrami.
- f) zabezpečením podporného rámca, pokiaľ ide o prevody podnikov na zamestnancov, aby sa vytvárali zamestnanecké družstvá s cieľom zabrániť strate pracovných miest a chrániť hospodársku činnosť,
- g) spoluprácou so subjektmi sociálneho hospodárstva s cieľom umožniť väčšiemu počtu ľudí so zdravotným postihnutím zapojiť sa do trhu práce, napríklad vývojom podporných technológií,
- h) podporou sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania v sociálnom hospodárstve s cieľom zabezpečiť, aby mali pracovníci spravodlivé pracovné podmienky vrátane spravodlivých miezd, pričom sa rešpektuje autonómia sociálnych partnerov.

Sociálne začlenenie

6. Členským štátom sa odporúča, aby uznali a podporovali úlohu sociálneho hospodárstva pri poskytovaní prístupných a kvalitných sociálnych služieb a služieb starostlivosti a bývania, a to najmä pre znevýhodnené skupiny, popri verejne dostupných sociálnych službách. Môže to zahŕňať napríklad:
  - a) spoluprácu so subjektmi sociálneho hospodárstva v rámci ich príslušných oblastí činnosti pri zriaďovaní a poskytovaní služieb všeobecného záujmu,
  - b) zapojenie subjektov sociálneho hospodárstva do navrhovania a poskytovania sociálnych služieb a služieb starostlivosti zameraných na ľudí, ako sa to zdôrazňuje v európskej stratégii v oblasti starostlivosti,
  - c) spoluprácu so subjektmi sociálneho hospodárstva pri navrhovaní a poskytovaní starostlivosti a podpory pre deti a mladých ľudí vrátane detí zo znevýhodnených skupín v súlade s Európskou zárukou pre deti ustanovenou v odporúčaní Rady (EÚ) 2021/1004⁷⁷ a stratégiou Únie v oblasti práv dieťaťa⁷⁸.

Zručnosti

7. Členským štátom sa odporúča, aby podporovali odbornú prípravu a rozvoj zručností pre sociálne hospodárstvo, a to najmä:
  - a) využitím existujúcej informovanosti pre oblasť zručností sledujúc pritom potreby hospodárstva a bežného trhu práce s cieľom pochopiť, ako môže

⁷⁷ Odporúčanie Rady (EÚ) 2021/1004 zo 14. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti (Ú. v. EÚ L 223, 22.6.2021, s. 14).

⁷⁸ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa [COM(2021) 142 final].

- sociálne hospodárstvo prispieť k ponuke kvalifikovanej pracovnej sily a zmierniť nedostatok pracovnej sily,
- b) uľahčením odbornej prípravy a získania a rozvoja zručností v sociálnom hospodárstve:
- i) uskutočňovaním výmen v oblasti vzdelávania medzi subjektmi sociálneho hospodárstva, vzdelávacími organizáciami a bežnými spoločnosťami s cieľom zlepšiť manažérske, podnikateľské a pracovné zručnosti potrebné pre digitálnu a zelenú transformáciu (vrátane zručností v oblasti obehovosti a opráv a digitálnych zručností),
  - ii) rekvalifikáciou a zvyšovaním kvalifikácie celoživotne sa vzdelávajúcich osôb vrátane znevýhodnených skupín ľudí a pomocou pri ich prechode na otvorený trh práce v súlade s európskym prístupom k mikrocertifikátom pre celoživotné vzdelávanie a zamestnateľnosť,
  - iii) zahrnutím odbornej prípravy v oblasti sociálneho hospodárstva alebo poskytovanej sociálnym hospodárstvom do zoznamu odbornej prípravy, ktorý môže byť zahrnutý do individuálnych vzdelávacích účtov⁷⁹.
- c) vytvorením osobitných systémov učňovskej prípravy v sociálnom hospodárstve, ktoré podporujú mladých ľudí, najmä ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, s cieľom zvýšiť ich kvalifikáciu a pripraviť ich na trh práce a umožniť sociálnemu hospodárstvu rozvíjať talenty v tomto sektore v súlade s európskym rámcom pre kvalitnú a účinnú učňovskú prípravu,
- d) podporou začleňovania zručností v oblasti sociálneho hospodárstva a sociálneho podnikania do vzdelávania a odbornej prípravy na všetkých úrovniach vzdelávania, najmä do kurzov podnikania a podnikateľského vzdelávania, a poskytovaním prístupu k programom koučovania a mentorstva pre subjekty sociálneho hospodárstva a pre sociálnych podnikateľov,
- e) vytváraním národných kompetenčných centier pre odbornú prípravu v oblasti sociálneho hospodárstva a zapájaním sa do nadnárodných iniciatív, ktoré uľahčujú prístup k špecializovaným programom v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy pre sociálne hospodárstvo, napríklad prostredníctvom spolupráce s poskytovateľmi odborného vzdelávania a prípravy pôsobiacimi v rámci etablovaných orgánov, ako napr. centrá excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy uvedené v odporúčaní Rady z 24. novembra 2020 týkajúcom sa odborného vzdelávania a prípravy pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť⁸⁰.

Sociálne inovácie, udržateľný hospodársky rozvoj a územná súdržnosť

8. Členským štátom sa odporúča, aby posilnili podpornú úlohu, ktorú zohrávajú subjekty sociálneho hospodárstva pri podpore sociálnych inovácií a kľúčových sektorov miestneho rozvoja a zamestnanosti. Možno to dosiahnuť

⁷⁹ Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 týkajúce sa individuálnych vzdelávacích účtov 2022/C 243/03 (Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 26 – 34).

⁸⁰ Odporúčanie Rady z 24. novembra 2020 týkajúce sa odborného vzdelávania a prípravy (OVP) pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť 2020/C 417/01 (Ú. v. EÚ C 417, 2.12.2020, s. 1 – 16).

- a) podporou ekosystému priaznivého pre sociálne inovácie a inovácie orientované na miestne potreby, a to uľahčením iniciatív spolupráce a partnerstva medzi subjektmi sociálneho a obehového hospodárstva, bežnými podnikmi, poskytovateľmi financií, miestnymi samosprávami a inými zainteresovanými stranami. Možno to urobiť napríklad takto:
  - i) vytvorením alebo podporou centier sociálnych inovácií alebo klastrov sociálnych a ekologických inovácií navrhnutých tak, aby vyhovovali miestnym potrebám a testovali spoločné riešenia,
  - ii) zapojením subjektov sociálneho hospodárstva do miestneho rozvoja vedeného komunitou, a to aj využitím dostupných finančných nástrojov Únie,
  - iii) prostredníctvom spolupráce s národnými a regionálnymi kompetenčnými centrami pre sociálne inovácie s cieľom vybudovať siete, posilniť kapacity a synergie, zdôrazniť efektívnosť a vyvinúť základné nástroje a metódy na stimuláciu sociálnych inovácií.
- b) zabezpečením prepojenia politiky v oblasti sociálneho hospodárstva s priemyselnou politikou a prechodom na digitálne a obehové hospodárstvo,
- c) prispôbením regulačných rámcov na podporu subjektov sociálneho hospodárstva v obehovom hospodárstve, napríklad zabezpečením toho, že sú zavedené správne stimuly pre podniky, aby tieto mohli darovať nepredaný a vrátený tovar subjektom sociálneho hospodárstva, ktoré môžu tento tovar opraviť a opätovne použiť namiesto jeho zničenia, a pre jednotlivcov, aby mohli darovať použitý tovar, zabezpečením prístupu subjektov sociálneho hospodárstva k toku odpadu, ich zapojením do stratégií na predchádzanie vzniku odpadu a udelením oprávnení pre potravinové banky na zber prebytkov potravín,
- d) podporou rozvoja komunitných iniciatív a ekosystémov sociálneho hospodárstva, napríklad energetických spoločenstiev, podporou riešení v oblasti zdieľanej mobility, družstiev v rámci digitálnych platforiem, poskytovania starostlivosti, poľnohospodárskych družstiev a miestnych krátkych potravinových reťazcov a trhov, aby mali občania prístup k miestnym výrobkom a službám,
- e) posilnením prístupu subjektov sociálneho hospodárstva k digitálnym nástrojom a novým technológiám, ako sú otvorené licencie, veľké dáta (big data) alebo umelá inteligencia.

VYTVORENIE PODPORNÝCH RÁMCOV PRE SOCIÁLNE HOSPODÁRSTVO

9. Členským štátom sa odporúča, aby vytvorili politické a regulačné rámce, ktoré umožňujú a podporujú sociálne hospodárstvo. Na tento účel sa vyzývajú, aby navrhli a zaviedli komplexné stratégie, v rámci ktorých sa uznáva a stimuluje sociálne hospodárstvo, v súlade s akčným plánom Únie pre sociálne hospodárstvo a inými politickými usmerneniami Únie. Členské štáty by sa mali pri formulovaní týchto stratégií riadiť odporúčaniami uvedenými v bodoch 13 až 21.
10. Členským štátom sa odporúča, aby zaviedli mechanizmy na konzultácie a dialóg medzi verejnými orgánmi a organizáciami zastupujúcimi sociálne hospodárstvo.

Môže to zahŕňať vytváranie skupín na vysokej úrovni a podporu vzniku a rozvoja reprezentatívnych sietí sociálneho hospodárstva.

11. V stratégiách uvedených v bode 9 by členské štáty mali zohľadniť základné zásady, charakteristické črty a rozsah sociálneho hospodárstva a uznať, že môžu mať rôzne právne formy a štatúty a sú špecifické pre rôzne vnútroštátne, regionálne a miestne zákony a postupy.
12. Členským štátom sa odporúča investovať do rozvoja povedomia o sociálnom hospodárstve u verejných činiteľov a orgánov, a to prostredníctvom programov v oblasti odbornej prípravy a nadnárodných a/alebo medziregionálnych iniciatív na budovanie kapacít vrátane iniciatív v rámci programu Interreg Europe stanoveného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1059⁸¹. Iniciatívy by sa mali zamerať na partnerské učenie a na výmenu osvedčených postupov s osobitným dôrazom na podporu spolupráce medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi, ako aj zainteresovanými stranami pôsobiacimi v oblasti sociálneho hospodárstva. Komisia túto prácu podporí, ako je opísané v článku 22 písm. a) bode iii).

Prístup k verejnému a súkromnému financovaniu

13. Členským štátom sa odporúča, aby vytvorili priaznivé prostredie pre sociálne financovanie na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, a to najmä:
  - a) mapovaním štruktúr financovania subjektov sociálneho hospodárstva, finančných sprostredkovateľov a podporných organizácií a posúdením ich potrieb a účinnosti existujúcich podporných systémov,
  - b) zabezpečením toho, aby subjekty sociálneho hospodárstva mali prístup k financovaniu v správnom štádiu svojho rozvoja, ktoré je prispôbené ich potrebám, vrátane grantov a iných dotácií, kapitálového alebo kvázi kapitálového financovania pre ranú a začiatočnú fázu ich životného cyklu, alebo dlhového, kapitálového financovania, kvázi kapitálového alebo mezanínového financovania počas fázy rozširovania podniku, ako aj inovačných systémov financovania, ako sú verejno-súkromné partnerstvá, platformy kolektívneho financovania a kombinácie rôznych typov finančných nástrojov alebo grantov a finančných nástrojov,
  - c) podporou prístupu retailových investorov k udržateľným obchodným modelom, sektorom, výrobkom a službám, ktoré sú poháňané alebo podporované sociálnym hospodárstvom,
  - d) hodnotením kritérií prístupu k programom verejného financovania vrátane tých, ktoré sú zamerané na bežné podniky, aby sa zabezpečilo, že sa nimi nebudú pre subjekty sociálneho hospodárstva vytvárať neprimerané prekážky,
  - e) mobilizáciou súkromného financovania sprístupnením systémov verejných záruk, ak je to potrebné, s cieľom povzbudiť špecializovaných a bežných poskytovateľov finančných prostriedkov k financovaniu subjektov sociálneho hospodárstva,

---

⁸¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1059 z 24. júna 2021 o osobitných ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Európska územná spolupráca (Interreg) podporovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a vonkajších finančných nástrojov (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 94 – 158).

- f) zvyšovaním informovanosti o osobitných charakteristikách a potrebách subjektov sociálneho hospodárstva s cieľom zlepšiť schopnosť bežných súkromných poskytovateľov finančných prostriedkov ponúkať individualizovanú finančnú podporu,
- g) uľahčením prístupu k rozvoju podnikania a podpore investičnej pripravenosti pre subjekty sociálneho hospodárstva počas celého ich životného cyklu, napríklad prostredníctvom systémov podpory zvyšovania informovanosti pre bežné podnikateľské inkubátory, akcelerátory a iné podporné organizácie s cieľom rozšíriť ich podporu na subjekty sociálneho hospodárstva vrátane príležitostí na budovanie kapacít pre manažérov subjektov sociálneho hospodárstva,
- h) ponúkaním vyhradenej finančnej podpory a budovania kapacít na uľahčenie prevodu podnikov na zamestnanecké družstvá,
- i) ponúkaním systémov, ktoré zvyšujú dostupnosť finančných prostriedkov pre subjekty sociálneho hospodárstva, napríklad poskytovanie možnosti voľby pre individuálnych sporiteľov alebo zamestnancov, ktorí sa zúčastňujú na dôchodkových alebo sporiacich plánoch financovaných zamestnávateľom, zvoliť si plán, pri ktorom sa časť investuje do sociálneho podniku,
- j) čo najlepším využitím finančných prostriedkov dostupných v rámci fondov politiky súdržnosti, zložiek v zodpovednosti členských štátov v rámci Programu InvestEU, mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, podobných programov a iných vnútroštátnych a regionálnych zdrojov prostredníctvom opatrení a iniciatív navrhnutých osobitne pre subjekty sociálneho hospodárstva,
- k) využívaním poradenských služieb platformy fi-compass o finančných nástrojoch v rámci zdieľaného riadenia Únie na rozvoj návratných finančných nástrojov v rámci fondov politiky súdržnosti.

Prístup na trhy a verejné obstarávanie

14. Členským štátom sa odporúča, aby povzbudzovali svojich verejných obstarávateľov k strategickému nákupu tovaru a služieb, k sledovaniu sociálnych vplyvov a k podpore sociálnych inovácií. Na tento účel by mali v plnej miere využívať nástroje dostupné v rámci pravidiel Únie v oblasti verejného obstarávania. Podpora využívania sociálne zodpovedných a inovačných riešení vo verejnom obstarávaní môže zahŕňať rôzne typy politických nástrojov vrátane:
- a) prijatia politických usmernení a stratégií v oblasti obstarávania, a to vrátane možných oficiálnych cieľov, ktoré budú podporované zo strany vedenia a v súvislosti s ktorými sa prijímu záväzky počínajúc od politickej úrovne až po kľúčových tvorcov rozhodnutí a správcov rozpočtu,
  - b) poskytovania poradenstva na príslušnej administratívnej úrovni (úrovniach),
  - c) zvyšovania povedomia o pridanej hodnote sociálne zodpovedného verejného obstarávania medzi verejnými obstarávateľmi a podnikmi a sprístupnenia odborných znalostí verejným obstarávateľom a subjektom sociálneho hospodárstva,
  - d) povzbudzovania verejných obstarávateľov k tomu, aby v súťažných podkladoch odkazovali na konkrétne povinnosti vyplývajúce zo sociálneho

a pracovného práva a kolektívnych zmlúv, ktoré sa na obstarávanie vzťahujú⁸², žiadali uchádzačov, aby potvrdili ich dodržiavanie, a zaviedli monitorovacie opatrenia,

- e) podporovania štruktúrovaného, transparentného a nediskriminačného dialógu so sociálnym hospodárstvom a inými zainteresovanými stranami s cieľom navrhnúť stratégiu sociálne zodpovedného verejného obstarávania.
15. Verejní obstarávatelia by v podstate mali lepšie využívať flexibilné ustanovenia existujúceho právneho rámca Únie s cieľom pomôcť subjektom sociálneho hospodárstva v prístupe na trh, napríklad:
- a) podporou dialógu o trhu, najmä uskutočňovaním transparentných a inkluzívnych predbežných trhových konzultácií s cieľovým okruhom potenciálnych dodávateľov,
  - b) vyhradením zmlúv pre sociálne podniky pracovnej integrácie alebo pre prevádzkovateľov, ktorí zamestnávajú aspoň 30 % osôb so zdravotným postihnutím alebo znevýhodnených pracovníkov v súlade s článkom 24 smernice 2014/23/EÚ, článkami 20 a 77 smernice 2014/24/EÚ a článkami 38 a 94 smernice 2014/25/EÚ,
  - c) stanovením primeraných a inkluzívnych kritérií účasti, ktoré umožnia malým a inovačným sociálnym podnikom uchádzať sa o zákazky,
  - d) odklonom od logiky najnižšej ceny, t. j. používaním sociálnych kritérií na vyhodnotenie ponúk v súlade s pravidlom „ekonomicky najvýhodnejšej ponuky“ a so sociálnymi zmluvnými doložkami a stanovením výkonnostných alebo funkčných požiadaviek v rôznych fázach postupov obstarávania vrátane technických špecifikácií,
  - e) rozdelením zákaziek na časti v súlade s článkom 46 smernice 2014/24/EÚ a článkom 65 smernice 2014/25/EÚ, a to aj s ohľadom na uľahčenie spolupráce medzi bežnými podnikateľskými subjektmi a subjektmi sociálneho hospodárstva, a používaním zjednodušených režimov, najmä na sociálne a iné osobitné služby, aby bol proces prístupnejší pre subjekty sociálneho hospodárstva,
  - f) požadovaním osobitných označení v technických špecifikáciách, kritériách na vyhodnotenie ponúk alebo podmienkach plnenia zákazky, keď majú v úmysle nadobúdať práce, tovar alebo služby s osobitnými sociálnymi alebo environmentálnymi charakteristikami, v súlade s článkom 43 smernice 2014/24/EÚ a článkom 61 smernice 2014/25/EÚ.
16. Na pomoc subjektom sociálneho hospodárstva rozšíriť ich dosah sa členským štátom odporúča, aby podporovali spoluprácu medzi subjektmi sociálneho hospodárstva a bežnými podnikmi, a to najmä:

---

⁸² Článok 30 ods. 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/23/EÚ z 26. februára 2014 o udeľovaní koncesíí (Ú. v. EÚ L 094, 28.3.2014, s. 1), článok 18 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 094, 28.3.2014, s. 65) a článok 36 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES (Ú. v. EÚ L 094, 28.3.2014, s. 243).

- a) zvyšovaním informovanosti o sociálnej pridanej hodnote propagáciou osvedčených postupov, ktoré povzbudzujú bežné podniky v tom, aby zapájali sociálne podniky do svojich dlhodobých dodávateľských a hodnotových reťazcov a spotrebiteľov, aby nakupovali tovar a/alebo služby vyrobené subjektmi sociálneho hospodárstva, známe aj ako „sociálne nakupovanie“,
- b) zintenzívnením poskytovania mentorských služieb, služieb vyhľadávania partnerov a sprostredkovateľských služieb s cieľom pomôcť subjektom sociálneho hospodárstva rozvíjať dlhodobé partnerstvá so širšou podnikateľskou komunitou,
- c) presadzovaním a podporou zamestnancov sociálnych podnikov pracovnej integrácie, aby spolupracovali s bežnými podnikmi s cieľom získať skúsenosti na otvorenom trhu práce,
- d) pomocou subjektom sociálneho hospodárstva a podnikateľom čo najlepšie využívať nové technológie na prístup k súkromným trhom prostredníctvom online platforiem založených na sociálnom hospodárstve, priestorov spolupráce a digitálnych spoločných statkov.

Štátna pomoc

17. Vždy, keď zamýšľané podporné opatrenie pre sociálne hospodárstvo predstavuje štátnu pomoc, a bez toho, aby boli dotknuté platné pravidlá, sa členským štátom odporúča, aby plne využili rozsah pravidiel štátnej pomoci na podporu sociálneho hospodárstva, ako sa stanovuje v nariadení (EÚ) č. 651/2014, v pravidlách o službách všeobecného hospodárskeho záujmu a v pravidle *de minimis*:

- a) použitím ustanovení nariadenia (EÚ) č. 651/2014, najmä:
  - i) zväznením investičnej pomoci pre malé a stredné podniky (ďalej len „MSP“), napríklad na nákup aktív v sociálnej infraštruktúre v súlade s článkom 17 nariadenia (EÚ) č. 651/2014,
  - ii) čo najlepším využitím ustanovení umožňujúcich pomoc vo forme rizikového financovania pre MSP v súlade s článkami 21 a 21a nariadenia (EÚ) č. 651/2014, napríklad zriadením investičných fondov s účasťou súkromných investorov, ktorými sa majú osobitne podporiť sociálne podniky, a poskytovaním daňových stimulov nezávislým súkromným investorom, ktorí sú fyzickými osobami poskytujúcimi rizikové financovanie priamo alebo nepriamo oprávneným podnikom,
  - iii) zväznením pomoci na začatie podnikateľskej činnosti, ktorá malým, nekótovaným a mladým podnikom umožní získať rôzne nástroje pomoci, ako sú napríklad zvýhodnené pôžičky, záruky so zvýhodnenými prémiami alebo granty v súlade s článkom 22 nariadenia (EÚ) č. 651/2014,
  - iv) investovaním do ľudí prostredníctvom prijatia systémov pomoci na opätovné začlenenie znevýhodnených alebo značne znevýhodnených pracovníkov do trhu práce v súlade s článkami 32 a 35 nariadenia (EÚ) č. 651/2014,
  - v) uľahčením úplného začlenenia pracovníkov so zdravotným postihnutím do všetkých typov podnikov s podporou osobitných dotácií vrátane mzdových dotácií pre podniky v súlade s článkami 33 a 34 nariadenia (EÚ) č. 651/2014,

- vi) podporou výstavby alebo modernizácie miestnej infraštruktúry, ktorá môže zahŕňať miestnu sociálnu infraštruktúru, a to poskytnutím pomoci na pokrytie rozdielu medzi investičnými nákladmi a prevádzkovým ziskom investície v súlade s článkom 56 nariadenia (EÚ) č. 651/2014.
- b) V súlade s platnými pravidlami štátnej pomoci sa členským štátom odporúča, aby preskúmali, ktoré služby poskytované subjektmi sociálneho hospodárstva by sa mohli vymedziť a financovať ako služby všeobecného hospodárskeho záujmu, napríklad v oblasti pracovnej integrácie zraniteľných osôb, sociálneho bývania alebo v oblasti zdravotníckych a sociálnych služieb, ako je starostlivosť o deti, starostlivosť o starších ľudí alebo ľudí so zdravotným postihnutím; kompenzácia za služby, ktoré zodpovedajú sociálnym potrebám, môže byť dokonca za určitých podmienok oslobodená od oznamovacej povinnosti bez ohľadu na výšku prijatej kompenzácie podľa rozhodnutia Komisie z 20. 12. 2011 (2012/21/EÚ)⁸³,
- c) využitím dostupného rozsahu na poskytovanie transparentných súm pomoci *de minimis*.

Zdaňovanie

18. Bez toho, aby boli dotknuté pravidlá štátnej pomoci, sa členským štátom odporúča:
- a) zabezpečiť, aby daňové systémy nebránili rozvoju sociálneho hospodárstva, a posúdiť, či daňové systémy dostatočne podporujú jeho rozvoj,
  - b) zvážiť daňové stimuly pre tento sektor, ak ešte neboli poskytnuté, v súlade s ich cieľmi sociálnej politiky a súčasnými postupmi v členských štátoch a v súlade s právom Únie, ktoré môžu zahŕňať:
    - i) oslobodenie od dane z príjmov právnických osôb z nerozdelených ziskov subjektov sociálneho hospodárstva,
    - ii) stimuly v oblasti dane z príjmov vo forme zrážok alebo daňových úľav poskytovaných súkromným a/alebo inštitucionálnym darcom alebo systém označovania, podľa ktorého môžu daňoví poplatníci oznámiť svojmu daňovému úradu stanovené percento svojej daňovej povinnosti, ktorá sa má prideliť verejnoprospešným subjektom,
    - iii) oslobodenie od dane z dávok v nezamestnanosti prijímaných ako jednorazová platba na uľahčenie prevodu podnikov na zamestnanecké družstvá.
  - c) preskúmať daňové zaťaženie subjektov sociálneho hospodárstva a podľa možnosti ho znížiť,
  - d) uľahčovať na praktickej úrovni dodržiavanie predpisov pre verejnoprospešné cezhraničné dary na účely zdaňovania, napríklad vydaním štandardizovaného formulára prijímajúceho subjektu so sídlom v inom členskom štáte o výške daru, v ktorom sa identifikuje príjemca aj darca,

⁸³ Rozhodnutie Komisie z 20. decembra 2011 o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za služby vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu (Ú. v. EÚ L 7, 11.1.2012, s. 3–10).

- e) zabezpečiť, aby sa subjekty sociálneho hospodárstva nevyužívali na účely daňových únikov, vyhýbania sa daňovým povinnostiam, agresívneho daňového plánovania alebo prania špinavých peňazí, a zároveň zabezpečiť účinnosť a primeranosť súvisiacich administratívnych postupov.

Meranie a riadenie sociálneho vplyvu

19. V súlade s opatreniami Komisie uvedenými v článku 22 písm. a) bode v) sa členským štátom odporúča, aby podporovali zavádzanie postupov merania vplyvu a riadenia vplyvu, a to najmä:
- a) začlenením postupov a metodík v oblasti merania a riadenia sociálneho vplyvu do vnútroštátnych politických rámcov a programov spojených so sociálnym hospodárstvom,
  - b) poskytovaním individualizovanej podpory založenej na osvedčených postupoch s cieľom pomôcť subjektom sociálneho hospodárstva prijať jednoduché a praktické metódy v oblasti merania a riadenia vplyvu, ktoré zlepšujú ich výsledky, preukazujú ich sociálny vplyv a uľahčujú prístup k financovaniu založenému na vplyve,
  - c) povzbudzovaním subjektov sociálneho hospodárstva k tomu, aby merali svoj vplyv budovaním kapacít prostredníctvom vyčlenených finančných prostriedkov a aby časť verejných peňazí, ktoré prijímajú (granty alebo zmluvy), použili na meranie svojho sociálneho vplyvu.

Viditeľnosť a uznanie

20. Členským štátom sa odporúča, aby zvyšovali informovanosť o sociálnom hospodárstve a o tom, ako prispieva k dosahovaniu sociálnych a environmentálnych cieľov, a to najmä:
- a) vytvorením alebo prispôbením osobitných právnych foriem, právnych štatútov, označení a/alebo systémov certifikácie pre sociálne hospodárstvo na základe posúdení ich potenciálnej pridanej hodnoty a zvážením možného dobrovoľného vzájomného uznávania označení a certifikácií používaných v iných členských štátoch. Takéto posúdenia by mali byť zamerané na rozsah, v akom môžu zlepšiť pochopenie sektora a podporiť jeho rozvoj poskytnutím prístupu k osobitným výhodám (ako sú daňové stimuly alebo flexibilita v konkrétnych postupoch verejnej súťaže/obstarávania). Komisia túto prácu podporí, ako je opísané v článku 22 písm. a) bode vi),
  - b) organizovaním a financovaním komunikačných kampaní a podujatí na zvyšovanie informovanosti o sociálnom hospodárstve, a to aj pre mladšie generácie, v spolupráci s príslušnými úrovňami verejnej správy a inými inštitúciami (napr. univerzitami),
  - c) šírením úspešných pilotných iniciatív a osvedčených postupov pod vedením subjektov sociálneho hospodárstva, podporou opatrení na opakovanie a rozšírenie týchto osvedčených postupov prostredníctvom sietí sociálneho hospodárstva a verejnej komunikácie.
21. Členským štátom sa odporúča monitorovať vývoj a výkonnosť sociálneho hospodárstva stimulovaním výskumu a zhromažďovaním štatistických údajov a kvantitatívnych a kvalitatívnych údajov, a to najmä:

- a) maximálnym využitím dostupnej podpory Európskej komisie na rozšírenie ich národných účtovných systémov na zber doplňujúcich a porovnateľných údajov (satelitné účty) a kľúčových zisťovaní v domácnostiach (ako je zisťovanie pracovných síl a zisťovania, ktoré začleňujú do EU-SILC) na zber informácií o účasti v sociálnom hospodárstve vrátane rozčlenených údajov o pohlaví a veku (a ak je to možné aj v iných členeniach) s cieľom pochopiť vplyv na vytváranie pracovných miest,
- b) nabádaním k spolupráci pri vytváraní štatistiky medzi verejnými orgánmi, výskumnými organizáciami a sociálnym hospodárstvom a zároveň rozšírením rozsahu zdrojov informácií, ako sú registre, administratívne údaje, prieskumy a sčítanie ľudu, aby sa zbierali presné údaje,
- c) podporou akademického a nezávislého výskumu na témy sociálneho hospodárstva.

PODPORA ÚNIE

22. Rada víta zámer Komisie podporiť vykonávanie tohto odporúčania spoluprácou s členskými štátmi na vytvorení podporných politických a regulačných rámcov pre sociálne hospodárstvo. To zahŕňa najmä:

- a) vykonávanie iniciatív oznámených v akčnom pláne pre sociálne hospodárstvo, medzi ktoré patrí:
  - i) spustenie a udržiavanie portálu EÚ pre sociálne hospodárstvo, priameho kontaktného miesta pre zainteresované strany v oblasti sociálneho hospodárstva, kde môžu nájsť informácie o finančných prostriedkoch Únie, politikách, sieťach/platformách a iniciatívach vrátane budovania kapacít,
  - ii) uverejňovanie analýz existujúcich daňových rámcov pre sociálne hospodárstvo a analýz daňového zaobchádzania s cezhraničným verejnoprospešným darmi a analýz zásady nediskriminácie,
  - iii) uľahčenie možností partnerského učenia pre verejných činiteľov na témy súvisiace so sociálnym hospodárstvom organizovaním webinárov a seminárov. Tieto podujatia by mohli byť založené na mapovaní a zhromažďovaní a výmene osvedčených postupov v rôznych oblastiach politiky dôležitých pre daný sektor, čo by účastníkom umožnilo zdieľať vedomosti a identifikovať úspešné stratégie. Tieto podujatia by mohli slúžiť aj ako príležitosť na pravidelnú výmenu osvedčených postupov a partnerské učenie medzi koordinátormi sociálneho hospodárstva z členských štátov,
  - iv) zber kvalitatívnych a kvantitatívnych dôkazov o fungovaní sociálneho hospodárstva v členských štátoch vrátane podpory výskumu v rámci pracovného programu Horizont Európa na roky 2023 – 2024⁸⁴,
  - v) podpora rozvoja merania a riadenia sociálneho vplyvu mapovaním a preskúmaním existujúcich postupov vrátane toho, ako spĺňajú potreby

⁸⁴ Vykonávacie rozhodnutie Komisie o prijatí pracovného programu na roky 2023 – 2024 v rámci osobitného programu na vykonávanie programu Horizont Európa – rámcový program pre výskum a inovácie a o jeho financovaní [COM(2022) 7550].

a kapacity subjektov sociálneho hospodárstva, aby sa zlepšilo ich pochopenie a uľahčilo sa ich prijatie⁸⁵. Táto práca sa bude vykonávať v úzkej konzultácii so zainteresovanými stranami a jej cieľom bude vypracovať jednoduché štandardné metodiky pre subjekty sociálneho hospodárstva na posúdenie a preukázanie ich sociálneho vplyvu,

- vi) dať podnet na vypracovanie štúdie o vnútroštátnych systémoch označovania a certifikácie v oblasti sociálneho hospodárstva, ktorou sa zmapujú súčasné iniciatívy, identifikujú sa osvedčené postupy, spoločné charakteristické črty a kritériá a ktorá členským štátom poskytne spoločný prístup a usmernenia, pričom cieľom je dobrovoľné vzájomné uznávanie,
  - vii) ponuka technickej podpory členským štátom v súvislosti s reformami zameranými na oživenie sociálneho hospodárstva, a to na dvojstrannom a mnohostrannom základe,
  - viii) podpora nadnárodnej spolupráce v oblasti sociálnych inovácií prostredníctvom Európskeho kompetenčného centra pre sociálnu inováciu, Európskej súťaže sociálnych inovácií a budúcej siete sociálnych podnikateľov a inovátorov podporovaných v rámci programu pre jednotný trh,
  - ix) podpora spoločného vykonávania trajektórie transformácie pre priemyselný ekosystém proximitného a sociálneho hospodárstva⁸⁶ zbieraním prísľubov zainteresovaných strán a uľahčovaním spolupráce v oblasti zelenej a digitálnej transformácie medzi zainteresovanými stranami v ekosystéme,
  - x) pokračovanie v zlepšovaní prístupu sociálnych podnikov a iných subjektov sociálneho hospodárstva k financovaniu, napríklad prostredníctvom finančných produktov v rámci programu InvestEU,
  - xi) využívanie sociálne zodpovedných postupov verejného obstarávania v rámci postupov Komisie týkajúcich sa verejného obstarávania;
  - xii) zhodnotenie vykonávania plánu.
- b) monitorovanie a posudzovanie vykonávania tohto odporúčania,
  - c) prípravu správy o hodnotení opatrení prijatých v reakcii na toto odporúčanie, ktorá bude vychádzať zo správ členských štátov uvedených v bode 26 a ktorá sa predloží na diskusiu Výboru pre zamestnanosť a Výboru pre sociálnu ochranu.

VYKONÁVANIE, MONITOROVANIE A HODNOTENIE

23. Členským štátom sa odporúča prijať alebo aktualizovať svoje stratégie v oblasti sociálneho hospodárstva do 18 mesiacov od prijatia tohto odporúčania.

---

⁸⁵ Komisia spolu s OECD zverejní správu, v ktorej sa identifikujú a rozoberú individualizované prístupy, ktoré sú už preverené subjektmi sociálneho hospodárstva v Európe, pričom sa zameria na ich účel, rozsah a hlavné charakteristické črty, so znázornením osvedčených postupov.

⁸⁶ Správa „[Trajektória transformácie pre proximitné a sociálne hospodárstvo](#)“.

24. Na zabezpečenie úspešného vykonávania tohto odporúčania sa členským štátom odporúča, aby preskúmali a zlepšili svoje administratívne a inštitucionálne štruktúry na všetkých úrovniach riadenia, napríklad:
- a) vytvorením „jednotného kontaktného miesta“ na poskytovanie optimalizovanej a pohodlnej podpory subjektom sociálneho hospodárstva v oblastiach, ako je prístup k financovaniu a iná podpora,
  - b) zriadením miestnych a/alebo regionálnych kontaktných miest pre sociálne hospodárstvo, ktoré plnia úlohu vyslancov sociálneho hospodárstva a propagujú sektor, poskytujú partnerskú podporu, uľahčujú prístup k finančným prostriedkom Únie a k vnútroštátnym finančným prostriedkom a spolupracujú s vnútroštátnymi a regionálnymi orgánmi spravujúcimi finančné prostriedky Únie,
  - c) vymenovaním koordinátorov pre sociálne hospodárstvo vo vnútroštátnych verejných inštitúciách. Títo koordinátori by mali mať jasný mandát a jasne stanovené povinnosti a dostatočné zdroje na umožnenie efektívnej koordinácie a monitorovania odporúčania a na zabezpečenie konzistentnosti pri tvorbe politiky naprieč rezortmi vlády a s inštitúciami Únie.
25. Členským štátom sa odporúča, aby na vnútroštátnej úrovni monitorovali a hodnotili vykonávanie tohto odporúčania, a to aj prostredníctvom pravidelného dialógu s regionálnymi a miestnymi orgánmi a subjektmi sociálneho hospodárstva s cieľom poskytovať informácie a poradenstvo, pokiaľ ide o hodnotenie, monitorovanie a vykonávanie svojich stratégií v oblasti sociálneho hospodárstva, a sprevádzať tieto činnosti.
26. Členským štátom sa odporúča, aby predložili Komisii správu o svojom pokroku vo vykonávaní odporúčania najneskôr štyri roky po jeho prijatí a potom opäť po piatich rokoch.

V Štrasburgu

*Za Radu
predseda*